

Pet ne bo nikoli štiri!

MARJAN KEMPERLE

Na solskem področju nič novega, bi zapisal Remarque, ko bi sledil dogajanjem slovenske sole v Italiji. Lansko leto se je začelo v znamenju »združevanja« nizjih srednjih sol Frana Erjavca in Frana Levstika, letos nam trzaski solski skrbnik ponuja podoben scenarij na ravni osnovnih sol: »združitev« obeh mestnih didaktičnih ravnateljstev v eno. Dejansko bi to pomenilo ukinitve enega didaktičnega ravnateljstva.

To je za zdaj le namera, ki pa jo potrjuje ugleden vir: dopis deželne urada za solstvo Sindikatu slovenske sole.

V prejšnjem letu smo bili priča mnogim ukrepom, ki so prikrajšali slovensko solo v Italiji. Na nekatere smo odgovorili z odločnimi protesti, nekatere smo sprejeli skoraj resignirano. V obeh primerih nismo iztržili mnogo. Sedaj upamo, da bo Deželno upravno sodišče odobrilo priziv rojanskih in prosekkih staršev in razveljavilo ministrski odlok o ukinitvi dveh nizjih srednjih sol.

Ce so napovedi deželne urada za solstvo točne, bo sedaj spet na vrsti »racionalizacija«. Z leti je postala že psevdonim za ukinitve. Trzaski solski skrbnik utemeljuje svoje racionalizacijske načrte s številkami, ces, da ne more pristati na avtonomijo ene sole, ko pa ima ta mnogo manj učencev od števila, ki ga predvidevajo ministrske norme. Svoje plane torej zagovarja s številkami in normami.

S številkami nad številkami in z normami nad norme, bi lahko privedili znani rek Jozeta Smoleta o knjigah.

V zakonu Belci-Skerk o slovenski soli je zapisano, da »je za nadzorno in vodstveno službo osnovnih sol s slovenskih učnim jezikom ustanovljenih pet didaktičnih ravnateljstev v trzaski pokrajini«. Številka je jasna: pet je pet; pet ne more nikoli biti štiri, kot bi to očitno želel trzaski solski skrbnik.

Pa tudi zakon je zakon. Odobrila ga je parlament, podpisal predsednik republike. Ministrski odlok se ni zakon, ceprav bi ga želel solski aparatčik samovoljno povisati na raven zakona. Kdor tako počenja, preprosto krši zakon.

Berlusconi na zatožni klopi

MILAN - Na kazenskem sodišču se bo danes začel prvi proces, na katerem je obtožen Silvio Berlusconi. Televizijski magnat in voditelj desno-sredinskega zavezništva se bo moral zagovarjati podkupovanja finančnih stražnikov, ki so vodili preiskave v raznih Fininvestovih podjetjih. Berlusconi se brani, ces da o podkupovanju ni vedel ničesar, predvsem pa da ga milanski sodniki preganjajo, ker so »rdenci«.

Na 2. strani

Di Pietro: politiki se me bojijo

RIM - Bivši milanski sodnik Antonio Di Pietro grenko ugotavlja, da ga z nenehnim vpletanjem v razne skandale dejansko hočejo spremeniti v cirkuskega klovna, ga povsem diskreditirati in mu onemogočiti vstop v politiko. Te ga vstopa pa se bojijo. Medtem se nadaljujeta preiskavi v Brescii in Rimu. Slednja sledi prijavi, ki jo je vložil sam Di Pietro, ces da je proti njemu vohunil Sisde.

Na 2. strani

Sporočilo bralcem in naročnikom

Zaradi stavke grafičnih delavcev podjetja DZP-PRAE Primorski dnevnik od pretekle sobote do včeraj ni izšel. Ker je bila stavka prekinjena šele včeraj popoldne, je tudi današnji časopis v marsičem pomanjkljiv. Bralce in naročnike prosimo za razumevanje.

TRST / TAKO IZHAJA IZ DOPISA DEŽELNEGA ŠOLSKEGA URADA SINDIKATU SLOVENSKE ŠOLE

Šolski skrbnik namerava ukiniti eno didaktično ravnateljstvo!

ČEČENIJA / ZAENKRAT MNOGO KRVI, VENDAR NOBENE REŠITVE

Ruska vojska silovito napada, čečenski gverilci zajeli potniško ladjo

TRST - Trzaski solski skrbnik namerava združiti sentjakobsko in svetiovansko didaktično ravnateljstvo. Tako izhaja iz dopisa, ki ga je deželni solski urad poslal Sindikatu slovenske sole v odgovor na vprašanje, zakaj je deželni solski skrbnik razpisal natečaj le za eno mesto didaktičnega ravnatelja, medtem ko sta na Trzaskem že dalj časa nezasedeni dve ravnateljski mesti. »Združitev«, za katero se spet skriva dejansko ukinjanje slovenski solskih struktur, naj bi spadala v okvir načrta o »racionalizaciji« solske mreže, ki ga mora solski skrbnik izdelati in poslati ministrstvu za solstvo do konca meseca. Tako združevanje pa je povsem protizakonito, saj zakon Belci-Skerk o slovenski soli zelo jasno določa, da mora na trzaskem delovati pet didaktičnih ravnateljstev. Deželno upravno sodišče bo medtem v petek razpravljalo o prizivu proti združitvi nizjih srednjih sol F. Erjavca in F. Levstika.

Na 3. strani

MOSKVA - Ruske enote, ki so v ponedeljek začele vojsko akcijo za osvoboditev približno sto talcev, ki jih čečenski gverilci zadržujejo v vasi Pervomajnska, so tudi včeraj s pehotnimi, topniškimi in helikopterskimi napadi zmanjkušale streti odpor upornikov. Do večera naj bi Rusi osvobodili približno trideset talcev in ubili od šestdeset do sto gverilcev, sami pa so imeli šest mrtvih in vsaj stiriideset ranjenih. Čečenski gverilci pa so včeraj na Crnem morju zajeli tursko potniško ladjo s 160 potniki na krovu. Potniki so povečini Rusi. Ladja je izblula in sedaj krizari po Crnem morju.

Na 13. strani

ITALIJA / POSVETOVANJA PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Še precej različna mnenja za izhod iz politične krize

RIM - Predsednik republike Scalfaro je včeraj nadaljeval posvetovanja za sestavo nove vlade. Na Kvirinah se bo do petka zvrstilo kar 26 strank, političnih gibanj in parlamentarnih skupin, ki govorijo zelo različne jezike, kar seveda močno otežkoca delo državnega poglavarja.

Levico in desnico razdvaja tako imenovana predsedniška republika, ki jo glasno zagovarja Nacionalno zavezništvo. Njegov lider Fini je to vprašanje postavil kot pogoj za začetek dialoga med Oljko in Kartelom svobosčin. Progresisti pa zavračajo ta Finijev ultimatum, ceprav so pripravljeni na soočenje o reformah, ne pa o neposredni izvolitvi

predsednika republike.

Vprašanje političnih perspektiv pa nekoliko razdvaja tudi gibanje Oljke. Prodi pravi, da so junijske volitve neizogibne, medtem ko je tajnik DSL D'Alma nekoliko previdnejši in dopušča možnost, ce ze ne za sporazum, vsaj za dogovarjanje s Finijem in Berlusconiem.

Umberto Bossi je Scalfaru ponovil zahtevo po ustavodajni skupščini, ki bi izpeljala federalizem, v nasprotjem primeru bo Liga vzela v poštev možnost odcepitve Severa od Juga. Predsednik je sprejel tudi zastopnike Union Valdotaïne in Juznotirolske ljudske stranke.

Na 2. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Prispevki za kulturne dejavnosti

Društva, ki se ukvarjajo s kulturo in sportom, lahko zaprosijo Pokrajino Trst za letni prispevek iz deželne blagajne najpozneje do vključno srede, 31. januarja.

Stran 5

Monteshell v sozvočju z Milom

Občina Milje bo območje nekdanje rafinerije Aquila bonificirala v soglasju z mesano naftno družbo in ne glede na Seastockov načrt za plinski terminal, o katerem se bodo občani morda se enkrat izrekli z referendumom.

Stran 5

Zaposlenost nehala padati

Lanska gospodarska rast je bila po analizi zavoda ISCO zivahna, a se je v zadnjem delu leta upočasnila, vendar je prinesla tudi dolgo pričakovan zasuk negativnega trenda v zaposlitvi.

Stran 9

Nova knjiga D. Jeliničiča

Pogovor z avtorjem prvega romana iz zbirke Roman novega časa Dušanom Jeliničičem, ki govori o romanu Tema na pomolu, pa tudi o svojih načrtih.

Stran 10

POPUSTI BOUTIQUE

Lola

TRST
UL. TORREBIANCA 37

OVN. OBČINA

VLADNA KRIZA / POSVETOVANJA PREDSEDNIKA REPUBLIKE SCALFARA

Predsedniška republika mejnik med levico in desnico

Bossi zahteva ustavodajno skupščino - SVP nasprotuje volitvam

RIM - Predsednik republike Oscar L. Scalfaro (na sliki) je včeraj nadaljeval posvetovanja za sestavo morebitne nove vlade. Srečanja z delegacijami progresistov, Nacionalnega zavezništva in Severne lige so ponovno potrdila, da imajo velike stranke zelo različna gledanja, tako o novi vladi, kot o tako imenovani predsedniški republiki in ustavodajni skupščini, ki jo je spet zahteval Umberto Bossi. Jужnotirolska ljudska stranka je Scalfaru izrazila nasprotovanje volitvam, Union Valdotaïne pa je prepričana, da bo predsednik na koncu le našel izhod iz te zapletene krize.

Vodji progresističnih senatorjev in poslancev Cesare Salvi in Luigi Berlinguer sta Scalfaru pred-

lagala, naj problematiko reform loči od vprašanja nove vlade, kar pa gotovo ne bo lahko. Progresisti so vsekakor pripravljeni na

soočenje o nekaterih reformah, popolnoma pa zavračajo predlog o neposredni izvolitvi državnega poglavarja, za katero se

zavzem Nacionalno zavezništvo.

To je Scalfaru jasno ponovil Gianfranco Fini, ki postavlja predsedniško republiko kot politični pogoj za kakršno koli soočenje z levo sredino. Prav neposredna izvolitev predsednika je glavni kamen spora med levico in desnico. To otežkoca tudi poizvedovalni mandat za sestavo vlado, ki naj bi ga Scalfaro že ponudil Mariu Segniju. Njegova kandidatura je baje odpadla, edini, ki lahko pride v postev za poizvedovalni mandat je predsednik senata Carlo Scognamiglio.

Umberto Bossi je ponovil zahtevo po ustavodajni skupščini, ki bi izpeljala federalistično ureditev države. "Senatur" je po srečanju s Scalfarom dal

razumeti, da noče volitev spomladi, čeprav, razen ustavodajne skupščine, nima drugih resnejših predlogov za premostitev sedanje vladne krize.

Po mnenju delegacije Jужnotirolske ljudske stranke (SVP) so morebitne volitve popolnoma nepotrebne, tudi zato, ker bi najbrz vse ostalo pri starem. Stranka, ki združuje veliko večino nemško govorečega prebivalstva bo-censke pokrajine, podpira vlado širokih zavezništev in v tem okviru mirni pre-stanek evropskega semestra.

Poslanec Union Valdotaïne Luciano Caveri ni izključil možnosti junjskih volitev, čeprav njegova stranka podpira korenite institucionalne reforme.

»VRH« S PRODIJEM

Gibanje Oljke ima različna mnenja o vladi in o reformah

RIM - Vprašanje reform je treba strogo lociti od vprašanja morebitnega oblikovanja nove vlade. To je stališče, ki je prevladalo na včerajšnjem političnem vrhu Oljke, katerega so se, poleg Romana Prodija in njegovega namestnika Walterja Veltronija, udeležili vsi najvidnejši voditelji levosredinske koalicije.

Na srečanju pa so prisla do izraza tudi nekatera različna gledanja o političnih perspektivah. Prodi se dalje odločno nasprotuje vsakršni vladi širokih zavezništev, za katero se zavzema Silvio Berlusconi, ter se zavzema za junijske predčasne volitve. Tajnik DSL Massimo D'Alema pa je nekoliko previdnejši. Tudi on sicer nasprotuje tako imenovani »super vladi«, ne zavrača pa dialoga s Kartelom svoboscincin in s Severno ligo o ustavnih reformah.

Mnogi voditelji Oljke menijo, da bi moral na krmilu vlade do volitev ostati Lamberto Dini in zato nasprotujejo morebitnemu poizvedovalnemu mandatu, ki naj bi ga predsednik republike poveril predsedniku senata Carlu Scognamigliu ali pa vodji "Pakta za Italijo" Mariu Segniju. Njegovi kandidaturi najbolj ostro nasprotuje tajnik Ljudske stranke Gerardo Bianco, ki je tudi največji nasprotnik tako imenovane predsedniške republike.

MILAN / NA KAZENSKEM SODIŠČU

Berlusconi prvič na zatožni klopi: obtožen je podkupovanja financarjev

380 milijonov lir podkupnin, da bi omilili preglede v Fininvestovih podjetjih

MILAN - Prvič, verjetno pa ne zadnjič: danes bo Silvio Berlusconi sedel na zatožni klopi v dvorani milanskega kazenskega sodišča, zagovarjati se bo moral korupcije finančnih stražnikov, ki so jih podkupili, da bi »omehcali« preiskave v Fininvestovih podjetjih. To je prvi od številnih sodnih postopkov proti milanskemu televizijemagnatu in voditelju desnorsredinskega političnega zavezništva, ki je privedel do procesa. Preiskava je trajala več let, vodili so jo sodniki milanskega tima »cistih rok«, ki jih je Berlusconi vseskozi obtoževal, da ga preganjajo po krivem v okviru »rdečega« političnega nacrtja. To naj bi med drugim dokazovalo dejstvo, trdi Berlusconi, da so mu zadevno sodno obvestilo izročili 22. novembra predlanskim, ravno na dan, ko je v Neaplju vodil kot predsednik italijanske vlade mednarodno srečanje proti kriminalu.

Vsekakor so preiskovalci ugotovili, da so leta 1989 placali financarjem 100 milijonov lir med preverjanjem podjetja Videotime, leta 1991 130 milijonov lir med preiskavo pri Mondadoriju, naslednjega leta 100 milijonov lir med preiskavo v zavarovalnici

Berlusconi čaka še sedem postopkov

Na račun Silvia Berlusconija vodijo več drugih sodnih preiskav. Zadnja je izpred nekaj dni, ko so ga preiskovalci iz Brescie osumili, da je izsiljeval nekdanjega javnega tožilca Antonia Di Pietra. Pred kratkim so Berlusconija osumili tudi nezakonitega milijardnega finansiranja socialistične stranke oz. Bettina Craxija prek zapletenih računov v tujini. Nepravilnosti so ugotovili tudi pri nakupu hiše za filmske proizvodnje Medusa, za katero so leta 1988 placali nepri- merno visoko ceno in tako ustvarili »črni sklad« finančnih sredstev za Fininvest. Podobno preiskavo vodijo tudi v zvezi z nakupom terenov okrog vile, v kateri živi Berlusconijeva družina, druge pa zadevajo plačilo davkov Iva, znižanje davka na delovanje družbe Telepiù in več hranilnih knjizic na prinositelja v vrednosti več desetih milijard lir vsaka.

Mediolanum Vita, 50 milijonov pa konec leta 1993, ko so financarji po

tro, osumili 21 oseb. Od teh jih je 10 sprejelo proces po hitrem postopku,

vsega začetka zagovarjal, češ da ni vedel ničesar o nelegalnih odnosih s financarji. Vendar so preiskovalci odkrili dovolilnico za vstop v palačo Chigi, sedež italijanske vlade, na ime odv. Berlutija: takratnega predsednika vlade Berlusconija je 8. junija 1994 obiskal odvetnik, ki je v naslednjih dneh stopil v stik s financarji in jih prepričeval, naj molčijo o podkupninah. Kljub temu pa Berlusconijeva obramba zanika srečanje med takratnim predsednikom vlade in odvetnikom, ki se je uvarjal s podkupljenimi financarji. Sploh naj bi vsa obtožnica slonela na nedokazani predpostavki, po kateri je nemogoče, da ne bi Berlusconi vedel ničesar o pomembnih potezah pri vodenju svojih podjetij. Poleg tega obramba ugotavlja, da doslej ni se nobena priča izjavila, da bi Berlusconi osebno informirala o teh zadevah.

Proces, ki se bo pričel danes dopoldne, bo verjetno trajal dolgo: samo zagovorniki gen. Cerciella so zahtevali zaslišanje 154 prič, Berlusconijevi odvetniki predlagajo nadaljnjih 63 prič, obtožba pa 106. Berlusconi je včeraj popoldne na tiskovni konferenci napovedal, da se bo danes udeležil prvega zasedanja procesa, ki ga bodo prenasale številne televizijske mreže. Srečanje z novinarji je Berlusconi izkoristil za ponoven oster napad na milanske sodnike in predvsem na Antonia Di Pietra.

Di Pietro: hočejo me spremeniti v pravega klovna in diskreditirati

RIM - »Zelijo me spremeniti v klovna, cilj pa je povsem jasen: bojijo se, da morebiti vstopim v politiko in ne izbirajo sredstev, da bi me diskreditirali.« Tako piše bivši milanski sodnik Di Pietro v tedniku »Oggi«, in sicer v rubriki »Na strani državljanov«, ki bo objavljena v prihodnji številki. Di Pietro se nanasa na polemike o objavi registracij telefonskih prisluskov, ki so jih te dni polni casopisi: »Vaznejša so kot pokoli v bivši Jugoslaviji ali celo sedanja vladna kriza in nasploh vse tegobe, ki tarejo državo,« grenko ugotavlja Di Pietro, ki je kritičen tudi do sodnikov iz Brescie, češ da bi lahko prepričali ves ta »prah«.

Zadnja afera z Di Pietrom, češ da nekateri krogi od novembra lani skušajo narediti vse, da bi mu prepričali vstop v politiko, je izbruhnila pred nekaj dnevi, ko se je izvedelo, da so se Silvio Berlusconi, njegov brat Paolo, podjetnik D'Adamo in bivši milanski kvestor ter neapeljski prefekt Improta znašli na seznamu osumljencev zaradi izsiljevanja ter atentata na politične svoboscince državljanov. To naj bi izhajalo iz telefonskega prisluskovanja, a sodnica za predhodne preiskave iz Brescie je menila, da iz zbranega gradiva ne izhaja nič takega, kar naj bi potrjevalo prvotni sum, in ni dovolila nadaljnega prisluskovanja. Včeraj so v Brescii zaslišali bivšega notranjega ministra Rognonija.

Nadaljuje se tudi preiskava rimskega javnega tožilca Rossinija na podlagi prijave, ki jo je Di Pietro vložil proti Sisdeju, češ da so proti njemu vohunili. Ugotoviti morajo, kdo je bil pravi pobudnik za vohunjenje, saj je bivši agent Roberto Napoli, ki je uredil znani dosje »Achille«, izjavil, da zamisel ni bila njegova.

**DANES
V OSPREDJU**

Tržaški šolski skrbnik namerava združiti didaktični ravnateljstvi pri Sv. Jakobu in Sv. Ivanu

TRST - Tržaški šolski skrbnik namerava združiti mestni didaktični ravnateljstvi slovenskih osnovnih sol pri Sv. Jakobu in pri Sv. Ivanu. Tako izhaja iz dopisa-odgovora, ki ga je deželni šolski nadzornik Ottaviano Corbi poslal Sindikatu slovenske sole. Sindikat mu je konec decembra pisal, da bi izvedel, zakaj je deželni šolski urad razpisal natečaj za le eno mesto didaktičnega ravnatelja slovenskih osnovnih sol, ko pa sta že več let nezasedeni dve ravnateljski mesti: na didaktičnih ravnateljstvih pri Sv. Jakobu in pri Sv. Ivanu.

Vsa zadeva se je »uradno« začela sredi lanskega decembra, ko je deželni šolski urad »razpisal natečaj na podlagi naslovov in izpitov za eno mesto didaktičnega ravnatelja za osnovne sole s slovenskim solskim jezikom,« kot je pisalo v tiskovnem sporočilu urada. »Kandidati, ki bodo izpolnili natečajne pogoje, bodo lahko imenovani na podlagi prostih ravnateljskih mest v solskih letih 1996/97, 1997/98 in 1998/99,« je bilo se pripisano.

Sindikat slovenske sole je na sporočilo takoj odgovoril z dopisom deželni solskemu nadzorniku Corbiji. Dostavil mu je dokumentacijo, iz katere izhaja, da je sindikalna komisija na tržaskem sol-

Corbija je potrdil upravičnost te bojazni. V uvodu svojega pisma z dne 4. januarja letos je najvišji šolski funkcionar v Furlaniji-Juljski krajini zapisal, da je ministrstvo za solstvo dne 10. oktobra razpisalo natečaj za 503 mesta didak-

teljstvo v skladu z mnenjem (v originalu: »contenente elementi conoscitivi e propositivi,« op. ur.), ki ga je izrekla komisija didaktičnih ravnateljev sol s slovenskim jezikom, ustanovljena s skrbnikovim odlokom prot. št. 17003 z dne 18. novembra 1992.

Trzasko solsko skrbništvo je takole odgovorilo: »Sporočilo je, da bi v morebitnem primeru racionalizacije slovenske solske mreže zmanjšali število didaktičnih ravnateljstev. Na pokrajinski ravni bi tako ostalo nezasedeno le eno mesto didaktičnega ravnatelja.«

»Urad je po tem sporočilu tržaskega solskega skrbništva razpisal natečaj za kritje tega mesta, ker obstaja pač po predvidevanjih možnost, da bo v solskih letih 1996/97, 1997/98 in 1998/99 na razpolago le eno prosto mesto didaktičnega ravnatelja.«

Tako torej. Sedaj končno vemo, kaj se je skrivalo za razpisom natečaja za le eno mesto didaktičnega ravnatelja, medtem ko sta že dolga leta tako sentjakobsko kot svetoivansko didaktično ravnateljstvo brez svojih vodij. Za takim na prvi pogled »nerazumljivim« razpisom tiči točno premisljen nacrt za novo krčenje slovenske solske mreže, ki je toliko hujski, ker prizadeva najbolj ranljiv in krhek člen slovenske solske verige na Trzaskem: osnovne sole v mestu. Te sole so že dese-

tletje pod hudim pritiskom. V tem času je odmr-la sola Kette, ki je imela dolgo let sedež v Ul. S. Francesco, nato pa so jo prisilno preselili v Ul. Polonio, kjer je shirala. Lansko solsko leto so ukinili slovenski občinski otroški vrtec v Ul. Conti, iz katerega je »crpala« svoje učence sola Sirok iz Ul. Donadoni. Sedaj naj bi bila na vrsti didaktična ravnateljstva.

Tržaški šolski skrbnik je očitno hitro izkoristil prilžnost, ki mu jo je »ponudila« okrožnica ministrstva za solstvo o racionalizaciji solske mreže z dne 16. novembra 1995. Skrbnik mora v januarju izdelati ustrezeni nacrt in ga do konca meseca poslati v Rim. Po tistem, kar je skrbništvo sporočilo deželni mu uradu, ni težko ugibati, kaj bo skrbnik predlagal...

Deželni šolski skrbnik je v svojem dopisu-odgovoru Sindikatu slovenske sole

Sedem ukrepov proti slovenskemu šolstvu

- ukinitev nižjih srednjih sol F. Erjavca v Rojanu in F. Levstika na Proseku;
- ukinitev vrtca v Ul. Conti;
- ukinitev sindikalnih dopustov Sindikatu slovenske sole;
- ukinitev stipendij za izpopolnjevanje solnikov v Sloveniji;
- nepriznavanje slovenskih diplom;
- ukinitev deželnega prispevka za razvoj slovenske kulture;
- ukinitev urada za slovenske osnovne sole na tržaskem solskem skrbništvu.

Bo tem ukrepom tržaški šolski skrbnik dodal še ukinitev enega didaktičnega ravnateljstva?

omenil predlog tržaskega solskega skrbništva o združitvi obeh mestnih ravnateljstev iz januarja 1993. Šolski skrbnik se je takrat »opiral« na mnenje takojimenovalne »komisije didaktičnih ravnateljev sol s slovenskim učnim jezikom,« ki jo je bil samovoljno ustanovil. Poleg te komisije je - vedno samovoljno - ustanovil tudi komisijo ravnateljev srednjih sol, ki naj bi izrekla svoje mnenje o »morebitnem združevanju srednjih sol.« Ravnateljji, ki so bili ime-

novani v komisijo, pa so zavrnili vsako sodelovanje, ker so smatrali, da ne morejo oni odločiti o tako pomembnih zadevah, kot so združevanja ali ukinjanja sol.

In že smo pri podobnostih z združitvijo in ukinjanjem nižjih srednjih sol. Lani v tem času je šolski skrbnik predlagal »združitve« nižjih srednjih sol Frana Erjavca (s solo Ivana Cankarja) in Frana Levstika (s solo Srečka Kosovela). Eden od adutov, ki

Na slikah: pod naslovom napis didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Jakobu; spodaj šolsko poslopje didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Ivanu.

jih je uspešno izkoristil v svoj prid, je bilo dejstvo, da sta bili obe soli (Erjavec in Levstik) brez ravnatelja. Nekaj podobnega naj bi se ponovilo z didaktičnima ravnateljstvom. Eno bo brez ravnatelja, kar naj bi bil se dodaten razlog za njegovo ukinitve. Ministrstvo za solstvo je predlog o združitvi nižjih srednjih sol sprejelo, soli sta bili »združeni«, ali bolje rečeno - ukinjeni.

Poleg podobnosti pa obstajajo tudi različnosti. V primeru združevanja nižjih srednjih sol tržaški šolski skrbnik sploh ni upošteval mnenj dveh zakonito izvoljenih organov, Deželne komisije za slovenske sole in pokrajinskega solskega sveta, ki sta se izrekla proti združevanju. Sedaj, ko gre za nameravano združitve didaktičnih ravnateljstev, pa se sklicuje na »mnenje« komisije, ki jo je bil sam ustanovil! Vsaj tako je razbrati iz dopisa Deželnega solskega urada Sindikatu slovenske sole.

Ko smo pisali o združevanju-ukinitvi nižjih srednjih sol, smo mnogokrat ponovili, da sta šolski skrbnik prej in ministrstvo za solstvo potem krsili mednarodne obveze, ki jih je bila svojčas podpisala Italija. V primeru didaktičnih ravnateljstev bi bila kršitev v mnogocem se hujska. Ko bi se tržaški šolski skrbnik res odločil, da predlaga združitve dveh mestnih didaktičnih ravnateljstev in s tem eno dejansko ukine, bi prekršil zakon italijanske republike. Predsednik Giovanni Leone je namreč 22. decembra 1973 podpisal zakon št. 932 »Spremembe in dopolnila k zakonu 19. julija 1961 št. 1012 o ustanovitvi sol s slovenskim učnim jezikom v pokrajinah Trst in Gorica«, ki pod crko b) 1. člena predvideva sledeče: »pet didaktičnih ravnateljstev v pokrajini Trst in dve didaktični ravnateljstvi v pokrajini Gorica.«

Marjan Kemperle

IL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA

PROMULGA

la seguente legge:

Art. 1.

Per il servizio ispettivo e direttivo nelle scuole elementari con lingua di insegnamento slovena delle province di Trieste e Gorizia, sono istituiti:

a) una circoscrizione scolastica nella provincia di Trieste e una circoscrizione scolastica nella provincia di Gorizia;

b) cinque circoli didattici nella provincia di Trieste e due circoli didattici nella provincia di Gorizia.

I posti del ruolo organico degli ispettori scolastici e dei direttori didattici risultanti dalle leggi 23 dicembre 1967, n. 1342, e 9 agosto 1967, n. 805, sono rispettivamente elevati a 387 e a 4.378 unità, a decorrere dal 1° ottobre 1974.

Zakon št. 932 iz leta 1973, znan kot zakon Belci-Skerk, jasno predvideva »pet didaktičnih ravnatelj-

skem srbništvu ugotovila, da manjkata v številu vodilnega osebja na slovenskih osnovnih solah dva didaktična ravnatelja. V dopisu je tudi izrazil bojazen, da ne bi tudi ta primer pomenil nove oblike tihe racionalizacije slovenske solske mreže.

Odgovor nadzornika

V petek TAR o ukinitvi sol F. Erjavca in F. Levstika

Deželno upravno sodišče (TAR) bo v petek, 19. januarja, razpravljalo o prizivu, ki so ga vložili stariši dijakov nižjih srednjih sol Frana Erjavca iz Rojana in Frana Levstika s Proseka proti ukinitvi avtonomije obeh sol.

FILM / V KINODVORANI EXCELSIOR

Drevi začetek filmskega festivala Alpe jadransko

Prikaz ustvarjalnosti Srednje in Vzhodne Evrope

Nocoj ob 20. uri bo v kinodvorani Excelsior uradna otvoritev sedmega filmskega festivala Alpe Jadransko, ki januarja vsakega leta ponudi Trstu najnovejša stremjenja filmske ustvarjalnosti v dezelah Srednje in Vzhodne Evrope. Poleg niza 14 filmov, ki se bo potegovalo za nagradi Trst za mir in Trst za novi evropski film, ki ju podeli žirija univerzitetnih studentov in srednjšolskih dijakov (Slovenijo bo zastopal film Radio Doc mladega Mirana Zupaniča), predvideva spored se vrsto spremnih pobud, ki so z leti obogatile prireditve, kot je denimo pregled kratkometražnih in videofilmov, v katerih se zlasti izrazito izpricuje kontaminacija med različnimi načini umetniškega izražanja ali pa retrospektiva filmske avantgarde v Avstriji in Sloveniji, in se predavanja in okrogle mize, poklon madžarskemu režiserju Imreju Gyöngyösyju in drugi filmi.

Poseben poudarek letošnje prireditve, ki je osredotočena na tematiki izgnanstva, korenin in pripadnosti, je na bogati sekciji, ki je že drugo leto zapored posvečena Sarajevu. V postni palači na Trgu Vittorio Veneto bo fotografska razstava o Sarajevu, predvidena pa je tudi gledališka predstava Merima z Barbaro Della Polla v Železnem muzeju ter podelitev nagrade Sarajevo pesniku in scenaristu Abdulahu Sidranu.

Med drugimi pobudami bi omenili se sodelovanje s pariškim Laboratoire d'Idées pour l'Europe Nouvelle za Atelje o proučevanju problematike evropskih manjšin.

Sicer pa nocojsnji program predvideva slovaski celovečerni film Zährada, italijanski kratki film Ketchup Carla A. Sigona, prosnetke ostalih sekcij in projekcijo zadnjega filma Marte Meszaros. (bov)

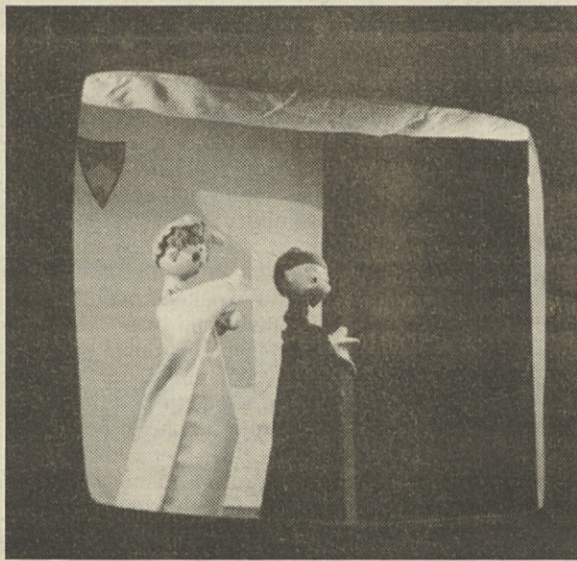
S predstavitev filmskega festivala v gledališču Miela (Foto KROMA)

KULTURNI DOM / LUTKOVNA PREDSTAVA

Zlobni Zakiraki je je spet napadel...

Lutkar Roberto Leopardi je očaral mlade gledalce, ki so navdušeno sodelovali

Mladi lutkar Roberto Leopardi je znano ime med italijanskimi lutkarji. Najbolj ga poznajo najmlajši gledalci, kadar jih Roberto preseneti kar na ulici ali v kakšnem skrivnem kotu malega trga, kjer je sposoben v 40. sekundah postaviti sceno in odigrati s svojimi lutkami zabavno predstavo. Sam pravi, da je improvizacija njegova specialiteta in rad se prepusti otroški domišljiji, ki mu mimogrede preusmeri predstavo v neslutene dimenzije. Tokrat si je Roberto izbral "ulico" kar v našem gledališču (Foto KROMA), v prostorih foyerja balkona. Tu so si otroci na matineji ogledali zgodbo junaka Zipka, ki beži pred hudobnim Zakirakijem. Seveda bi bila zgodba nezanimiva, če ne bi nastopili tudi kralj in carovnica, policaj in dobra vila Jagoda. In kdo je imel glavno besedo? To je jasno, da so igro vodili otroci, ki so pomagali našemu Zipku iz kase.

HITER POSEG AGENTOV

Mlada Romka s sinčkom v naročju kradla po mestu

Vseh pet so agenti izročili v varstvo nekemu zavodu: mater, stirimesečnega sinčka ter tri otroke, stare od 9 do 14 let. Tudi mati, Donka J., je navsezadnje se otrok, stara je le 17 let, vendar je policija z njo že imela opravka. Dekle, ki je Romka hrvaškega porekla, je namreč tudi tokrat zamikala tuja lastnina. V družbi ostalih in z otrokom v naročju je vdrla v stanovanje družine Seles v Ul. Ratto della Pileria 3. Mladi nepridipravi pa niso imeli sreče: ko so se okrog vrat mučili z izvijačem, jih je opazil neki stanovalec in poklical policijo, ki je nemudoma poslala patruljo. V stanovanje so tatič sicer vdrla, vendar so jih kmalu zatem v bližini ustavili agenti. Ko jih je Donka J. zagledala, se je sicer skušala znebiti plena (prstani, zlate verize, zapestnice, vzgalniki, denar), odvrkla ga je v zabojnik za smeti, kar pa ni uslo agentom. Vseh pet so odpeljali na kvesturo, kjer so mater prijavili sodnim oblastem.

Naposled mora v zapor

Cakalo ga je deset let in pol jece in zato je bil 35-letni Marjan Suban raje cim dlje od italijanskih preiskovalnih uradov, agentov in vsega, kar je nasploh disalo po sodišču in podobnem. Celih deset let mu je to uspelo, sedaj pa bo moral plačati račun, v katerega sodi tudi 70 milijonov lir globe. Subana, ki je sicer rojen v Beogradu, a je svojčas zivel v Trstu, Ul. della Calcara 56 in je imel dvojno državljanstvo, italijansko in jugoslovansko, so svojčas obsodili v Padovi, in sicer zaradi prekupčevanja z mamili. Leta 1990 je sodna oblast iz Benetk za njim izdala zaporni nalog, sedaj pa ga je aretirala švicarska policija.

DSI / PREDSTAVITEV JAKOMINOVEGA SLOVARJA

Poudarjen pomen narečne besede

Delo Dušana Jakomina je predstavila Nada Pertot - Čustven odnos do narečja

»Spominjam se časov, ko smo se vsi navduševali za predmete iz plastičnih snovi in metali med staro saro dragocene domače posode; česa takega si z narečjem ne smemo dovoliti.«

Dušan Jakomin je takole spregovoril v ponedeljek zvečer, ko so v Društvu slovenskih izobražencev predstavili njegovo zadnjo knjigo, ki je pravkar izšla: Narečni slovar, v katerem je zbranih nad 4.500 gesel narečja od Sv. Antona pri Kopru. Pomen in obseg dela je zbranim članom prikazala Nada Pertot. »Namesto narečja vstopa danes v govorico vse več zargonskih izrazov. Toda to so po večini tujke; narečje pa nam nudi priložnost tudi za bogatenje knjižnega jezika. Slednji nas povezuje v narod, a biti mora nekaj živega.«

Oba gosta sta velik poudarek namenila predvsem osebnemu in čustvenemu odnosu do narečja in njegovega cara. Ta odnos se odraža tudi v odločitvi za zbiranje gradiva in njegovo objavo v poljudni izdaji, ki naj bo dostopna ne samo izvedencem, pač pa najprej uporabnikom. Rada Kosuta, ki se z narečjeslovjem poklicno ukvarja in ki je avtorju dela nudila strokovno pomoč, je najavila, da bo v cim krajšem času izšla druga izdaja knjige, ki bo tokrat opremljena s fonetično transkripcijo. Med ponedeljkovim večerom pa je izstopal predvsem poljudno-znanstveni vidik dela.

Med krajšo diskusijo, ki je sledila predstavitvi knjige, je spregovoril tudi Tomaž Pavšic, slovenski konzul v Trstu, in izrazil priznanje ob pomembnem poslanstvu, katerega namen je ohranjanje dragocensosti slovenskega jezika. (MG)

ONESNAŽEVANJE

Federacija zelenih terja večjo koordinacijo

Februarja naj bi skupaj z načrtom proti onesnaževanju začela veljati tudi županova odredba, ki naj bi uvedla tako imenovani »modri kolek«: dejansko naj bi v roku enega leta vsa vozila morala na kontrolo količine ogljikovega dioksida v izpušnih plinih, za kar naj bi plačali 18 tisoč lir (če niso potrebni večji posegi). Odbornik Cervesi, ki je sicer izjavil, da bo 31. januarja nepreklicno odstopil, pravi, da bo načrt proti onesnaževanju stopil v veljavo s 1. februarjem, izdelava sirsih ukrepov, ki se nanasajo na načet o prometu in parkirskih, pa bodo izdelani do junija. Federacija zelenih pri tem ugotavlja, da občinska uprava zelo podcenjuje vprašanje mobilnosti: z ukrepi na tem področju naj bi se sicer ukvarjali razni resorji, dejansko pa zanje skrbijo dva uradnika, kateremu se je kot zunanji sodelavec pridružil ing. Honsell. Zato zeleni predlagajo ustanovitev posebne agencije ali odbornstva, ki bi koordiniral razne sektorje ali urade.

NOVICE

Država nima posluha za bivše deportirance

Predsednik združenja ADPPA Italo Vascotto je z odprtim pismom pozval predsednika republike, najviše državne oblasti, parlamentarne skupine ter italijanske in mednarodne organizme za zaščito človeških pravic, naj slednjic vendarle prisluhnejo nekdanjim deportirancem in antifasističnim političnim preganjancem, ki so se ves povojni čas, razen kaksne redke izjeme, brez sleherne pomoči. Omenjeno združenje ze najmanj desetletje pritiska na pristojne oblasti, naj premaknejo s slepega tira postopek za sprejetje zdavnaj vloženih prošenj za priznanje zasluga, ki jih imajo žrtve nacifasističnega nasilja, Vascotto pa se vprašuje, ali morda birokrati čakajo na to, da ti ljudje pomrejo in da jim tako ne bi bilo treba odsteti zanje niti pare. Za to sta zadolženi dve ministrski komisiji, ki pa se sestajata le enkrat v letu, zato Vascotto predlaga ustanovitev posebne parlamentarne komisije, ki naj razčisti delo omenjenih dveh in ustrezno popravi dozdajšnje zakonske predpise na tem področju.

Psihosomatski pristop k zdravljenju žloveka

V glavni dvorani osrednje knjižnice medicinske fakultete v Ul. Vasari 22 se bo v soboto, 27. januarja, nadaljeval drugi cikel konferenc o psihosomatskih metodah zdravljenja. Dr. Luca Frangipane, akupunkturist iz Bologne, bo predaval o »energiji v kitajski tradicionalni medicini«. Predavanje prireja deželna sekcija študijskega centra CeSPPA, ki ima sedež na Garibaldijevem trgu št. 6 v Trstu. Za podrobnejše informacije lahko zainteresirani zavrtijo telefonsko številko 634139.

Nabrežina: zadnja pot Stanka Caharije

Predvčerajšnjim so pospremili Stanka Caharijo na domače nabrežinsko pokopališče, kjer sta o pokojniku spregovorila zupan Giorgio Depangher ter prijatelj Zvonko Markovič.

Stanko Caharija se je rodil pred 82. leti; kot številni nabrežinski fantje se je izsolal za kamnoseka in v letih brezposelnosti moral s truhom za kruhom v tujino. Vojna vihra ga je privedla na rusko fronto, potem pa v nemško internacijo. Po vojni se je zaposlil pri železnih, vseskozi je bil narodnostno in politično aktiven: izvolili so ga v občinski svet, bil je tajnik komunistične sekcije, zadnja leta pa je bil aktiven pri prenoviteljih.

gospodarstvo in finance

GIBANJA / PO KONJUNKTURNEM POROČILU ZAVODA ISCO

Lanska pospešena gospodarska rast se je konec leto nekoliko upočasnila

Razveseljiv zasuk trenda v zaposlitvi - Istat: zunanjetrgovinski presežek še raste

RIM - Pozitivno gibanje italijanskega gospodarstva v lanskem letu se je rahlo upočasnilo ob koncu leta, zato so perspektive na kratak rok ubrane na precejšnje previdnosti, ugotavlja prvo konjunktorno poročilo zavoda ISCO v letu 1996. To je v bistvu obracun lanskih ekonomskih gibanj, ko je rast bruto domačega proizvoda temeljila v prvi vrsti na investicijah in izvozu. Rast BDP se je v drugem trimesecju lani ustavila, v tretjem pa se je zvišala za dva odstotka, kar je stopnjo rasti v prvih devetih mesecih leta dvignilo na 3,4 odstotka. Teža te rasti je slonela predvsem na industrijski dejavnosti, manj pa v storitvenih; oktobra se je na primer indeks rasti industrijske proizvodnje povečal za kar 6,4 odstotka. Toda ISCO opozarja, da se je pozitiven trend v industriji v zadnjem delu leta upočasnjal, kar seveda podjetja navaja

k previdnosti v predvidevanjih na kratak rok.

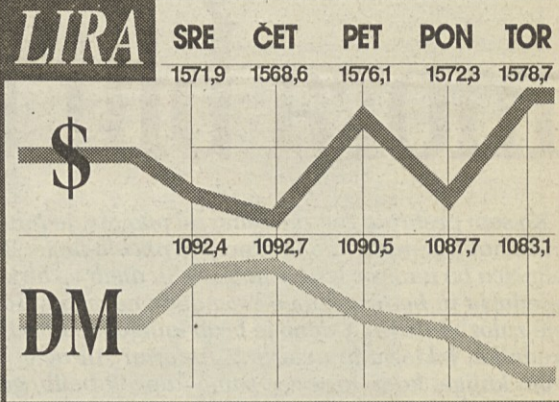
Ugodni so tudi kazalci o gibanju cen. Umirjanje inflacijskih trenj se je začelo siriti tudi na končne proizvode in tako se cene pri proizvajalcih v oktobru - tudi po zaslugi skromne rasti cene dela in okrepitve lire - niso spremenile. V umirjanje inflacijske rasti verjamejo tudi podjetja, saj je 67 odstotkov vprašanih izjavilo, da ne predvidevajo zvišanja svojih cenikov.

Toda prave dobre novice prihajajo s področja zaposlitve: po treh letih neprenehne upadanja povpraševanja po delu, je leto 1995 končno prineslo preobrat negativnega trenda. Kljub temu, da se je povečanje zaposlitve omejilo na obdobje med januarjem in aprilom, se je globalna zaposlenost oktobra glede na januar povečala za 120 tisoč enot. Kljub počasnosti, se torej vendarle zdi, da se je povpraše-

vanje po delu začelo dvigati z izredno nizke ravni, na katero je bilo strmoglavilo sredi leta 1992 in se zadrževalo na njej vse do začetka leta 1995. Če pogledamo po posameznih sektorjih, je najbolj penaliziran se naprej primarni sektor, torej kmetijstvo, kjer se je zaposlenost se znižala za 5,2 odstotka, medtem ko je industriji uspelo izgubljanje delovnih mest v dobri meri zaustaviti (-1,1%). Izgubljanje delovnih mest se je nadaljevalo tudi v gradbeništvu (-2,5%), rahlo napredovanje pa je doživel terciarni sektor (-0,5%). Počasno oživljanje povpraševanja po delu pa žal ni vplivalo na zmanjšanje nezaposlenosti, katere stopnja se je nihajoč zvišala od 11,3 odstotka v letu 1994 na okroglih 12 odstotkov v lanskem letu. Povečanje števila nezaposlenih gre najbrž pripisati dejstvu, da se je na trg dela vrnilo veliko tistih, ki so v padajočem de-

lu ciklusa opustili iskanje dela.

Osrednji statistični zavod Istat pa je včeraj postregel z novimi podatki o gibanju zunanjetrgovinske bilance v prvih desetih mesecih lanskega leta: med januarjem in oktobrom je presežek dosegel 36.352 milijard lir, medtem ko je v enakem obdobju leta 1994 znašal 30.023 milijard. Uvoz se je povečal za 25,9, izvoz pa za 25,4 odstotka. Na prvem mestu v izvozni dejavnosti so kovinarski, tekstilni oziroma oblačilni proizvodi in usnjeni izdelki. Če iz skupnega zunanjetrgovinskega presežka izvzamemo izmenjavo z državami članicami Evropske unije, je lanski uspeh italijanskega izvoza se večji, saj dosega presežek kar 27.029 milijard lir. Samo novembra je znašal 3.865 milijard lir (v enakem mesecu leta 1994 je dosegel 1.506 milijard). Uvoz se je povečal za 24,3, izvoz pa za 25,8 odstotka.

Trgi zaupajo v hitro rešitev vladne krize

MILAN - Vladna kriza denarnih trgov vsaj za zdaj ne navdaja s posebnimi skrbmi in tako so včeraj z njih spet prisli pozitivni signali. Italijanski devizi je uspelo pridobiti nadaljnje pozicije do skoraj vseh glavnih bankovcev, vendar ji je pri tem pomagala tudi okrepitev dolarja na mednarodnih trgih in vzporedna osibitev marke do ostalih evropskih valut, kar naj bi bila posledica pričakovanih za ponovno znižanje nemških obrestnih mer.

Razmeroma ugoden je bil tudi včerajšnji borzni sestanek v Milanu, kjer je splosni indeks MIB napredoval za 0,31 odstotka, medtem ko sta Mibtel in Mib-30 pridobila 1,60 oziroma 1,86 odstotka. Analitiki govore o tehničnem poskoku kazalcev, do katerega je prišlo na osnovi dobrega gibanja lire in pogodb future na BTP. Posli so bili vredni 742 milijard lir.

LJUBLJANA / DRŽAVNI ZBOR

Kobilame Lipica ne bodo lastnili, ampak bo prešla v celoti v državno last

LJUBLJANA - Komisija državnega zbora za spremljanje in nadzor lastniškega preoblikovanja družbene lastnine je podprla namen zakonskega predloga o Kobilarni Lipica, ki ga je v hitri zakonodajni postopek vložila vlada in s katerim naj bi se Konjerejsko-turistični center Lipica (KTC) preoblikoval v javni zavod oz. bi v večjem delu, razen hotela Maestoso in tamkajšnje igralnice, prešel v državno last, vladi pa je naložil, naj v zakonskem predlogu bolj natančno opredeli finančne posledice tega zakona.

Zakonski predlog o Kobilarni Lipica je t.i. Rejčeva komisija obravnavala kot zainteresirano delovno telo, ukvarjala pa se je predvsem s tistim delom zakonskega predloga, ki zadeva lastninjenje tega kompleksa. Kot je uvodoma pojasnila predstavnica vlade (zakonski predlog sta pripravila ministrstvo za kulturo in ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), na področju lastninjenja niso mogli upoštevati zahtev, da bi imeli zaposleni v KTC Lipica in občina Sezana pravico do deleža pri lastniškem preoblikovanju. Dodala je, da se je občina svojemu deležu pripravljena odpovedati v zameno za eno tretjino svojih pred-

stavnikov v upravnem odboru javnega zavoda, ker pa je KTC Lipica z občinskim odlokom razglašen za krajinski park, zaposleni ne morejo biti udeleženi pri njegovi lastnini, sicer pa med zaposlenimi tudi ni več interesa, saj jih je večina svoje certifikate že vložila drugam. Razglasitev KTC Lipica v celoti (Kobilarna Lipica s credo lipicanec, kot edine slovenske pasme konj, ki se tam goji že od leta 1580, grajeni deli spomeniske celote in zbirka likovnih del ter forma viva) za kulturni spomenik, ki bo pod posebnim varstvom države je v posebnem interesu Slovenije.

Najglasnejši razpravljalec na seji Ivo Hvalica (SDSS) je sicer zakonski predlog podprl in v svojem imenu opozoril, da je vlada zamudila veliko priložnost, da bi deficitarno dejavnost združila z visokoprotifitno dejavnostjo. Nikakor ji namreč ni mogel odpustiti, da bo poddržavila vse druge objekte KTC Lipica, razen tamkajšnje igralnice. V imenu občinskega sveta Sezana pa je poudaril, da bi morala država upoštevati lokalni interes na tem območju in lokalni skupnosti dati njen delež oz. večjo vlogo pri upravljanju s tem objektom.

Tudi samostani se ukvarjajo s turistično dejavnostjo

Na pročelju poslopja, zraven vhodnih vrat benediktinskega samostana v kraju Norcia, kjer se je pred tisoč petsto leti rodil sv. Benedikt, je majhna hotelska tablica z eno zvezdico, znak, da v tej castitljivi stavbi nudijo hotelske storitve. Tamkajšnje nune s to oznako sicer niso zadovoljne, saj menijo, da nekako omalovažuje pomen samostana. Deželni urad za turizem Umbrije jim je sicer prisodil dve zvezdici, toda nune so se razjezile: »Eno se sprejmemo,« so rekle, »dveh pa ne. Boljša bi bila zvezda repatica.« Toda posli pa so pač posli, tudi za pobožne nune. V samostanu so uredili, 37 sob za goste, nudijo jim tudi prehrano. Veliko tistega, kar nudijo gostom, je pridelano na njihovem vrtu. Gostje prihajajo v velikem številu, včasih se pred samostansko zgradbo ustavi tudi kak avtobus. Cene so zelo dostopne: dnevni penzion znaša 50 tisoč lir.

Drugacne so cene v Hotel delle Rose di Cascia, kjer nune nudijo celodnevni penzion za ceno tudi do 90 tisoč lir. Tam je kar 156 sob. To sicer ni samostan, ampak stavba, zgrajena za romarje. Sobe so pred leti obnovili.

Umbrija je dežela v osrednji Italiji, kjer je kar precej krajev, ki privabljajo romarje, ne le iz Italije, marveč tudi iz drugih krajev Evrope. Assisi je pravi magnet za romarje. Umbrija pa ni daleč od Rima, je na poti v sveto mesto. Tu se ustavljajo številni avtobusi, polni romarjev.

Podjetni samostanski bratje in nune so številne stare samostane in pomožne stavbe spremenili v prenočišča. Nekateri so sli se dlje, v kongresni turizem. Neko staro skladišče so spremenili v kongresni center.

Večina teh »hotelov« ima dve zvezdici. Romarji v glavnem ne potrebujejo visje kvalitete, saj v teh krajih običajno ostanejo le eno ali dve noči. Drugega pa je v Gubbio. Tam je v samostanu iz leta 1613 urejen Park Hotel ai Cappuccini s štirimi zvezdicami. Gre torej za luksuzni hotel. Pred kratkim je tamkajšnja skofija zgradila se en hotel z imenom Beniamino Ubaldi. V njem je 62 zelo sodobno urejenih hotelskih sob, cene pa so seveda temu primerne.

Ze zdaj imajo v taksnih cerkvenih objektih v deželi Umbria nekaj milijonov nočitev na leto. Sedaj se pripravljajo na jubilejno leto, ko bo prišlo v Rim zelo veliko romarjev iz vsega sveta. Tudi v samostanih v Umbriji pričakujejo več gostov, zato že urejajo nove prostore. Business is business.

Marko Waltritsch

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE BCIKB TRŽAŠKA KREDITNA BANKA	16. JANUAR 1996		
	v LIRAH		
valuta	nakupni	prodajni	
ameriški dolar	1548,00	1596,00	
nemška marka	1074,00	1107,00	
francoski frank	313,00	322,00	
holandski gulden	957,00	986,00	
belgijski frank	51,90	54,00	
funt sterling	2392,00	2465,00	
irski sterling	2475,00	2550,00	
danska krona	277,00	286,00	
grška dramma	6,50	6,90	
kanadski dolar	1134,00	1169,00	
japonski jen	14,60	15,20	
švicarski frank	1331,00	1372,00	
avstrijski šiling	152,30	157,00	
norveška krona	244,00	252,00	
švedska krona	235,00	242,00	
portugalski escudo	10,30	10,70	
španska pezeta	12,70	13,30	
avstralski dolar	1151,00	1186,00	
madžarski florint	11,00	14,00	
slovenski tolar	11,60	12,40	
hrvaška kuna	265,00	290,00	

KMEČKA BANKA - GORICA			
16. JANUAR 1996			
v LIRAH			
valuta	nakupni	prodajni	
ameriški dolar	1551,00	1596,00	
nemška marka	1013,00	1096,00	
francoski frank	312,00	322,00	
holandski gulden	951,00	976,00	
belgijski frank	51,90	53,70	
funt sterling	2391,00	2471,00	
irski sterling	2476,00	2571,00	
danska krona	276,00	286,00	
grška dramma	6,40	7,00	
kanadski dolar	1138,00	1173,00	
švicarski frank	1333,00	1361,00	
avstrijski šiling	151,60	156,10	
slovenski tolar	11,70	12,40	

MILANSKI DEVIZNI TRG			
16. JANUAR 1996			
v LIRAH			
valuta	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	—	1578,670	—
ECU	—	2004,440	—
nemška marka	—	1083,140	—
francoski frank	—	316,940	—
funt sterling	—	2434,620	—
holandski gulden	—	967,140	—
belgijski frank	—	52,706	—
španska pezeta	—	12,867	—
danska krona	—	289,230	—
irski funt	—	2518,930	—
grška dramma	—	6,600	—
portugalski escudo	—	10,474	—
kanadski dolar	—	1156,960	—
japonski jen	—	14,917	—
švicarski frank	—	1346,530	—
avstrijski šiling	—	154,020	—
norveška krona	—	247,090	—
švedska krona	—	238,150	—
finska marka	—	358,220	—
avstralski dolar	—	1176,110	—

FRANKFURTSKI DEVIZNI TRG			
12. JANUAR 1996			
v DEM			
valuta	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	1.4415	1.4455	1.4495
funt sterling	2.2229	2.2229	2.2369
irski funt	2.3005	2.3075	2.3145
kanadski dolar	1.0574	1.0614	1.0654
nizozemski gulden	89,18	89,29	89,4
švicarski frank	123,97	124,07	124,17
belgijski frank	4.855	4.865	4.875
francoski frank	29,113	29,173	29,233
danska krona	25,805	25,865	25,925
norveška krona	22,71	22,77	22,833
švedska krona	21,835	21,895	21,955
italijanska lira	0,9138	0,9178	0,9128
avstrijski šiling	14,2	14,22	14,24
španska peseta	1,1865	1,1905	1,1945
portugalski escudo	0,9612	0,9442	0,9672
japonski jen	1,3687	1,3702	1,3717
finska marka	33,02	33,1	33,18

POGOVOR Z DUŠANOM JELINČIČEM PRED IZIDOM NJEGOVE KNJIGE TEMA NA POMOLU

Pisanje (in branje) knjige mora biti predvsem užitek

Ko sem prebrala roman *Tema na pomolu*, je bila knjiga komaj sveže natisnjena; crnilo je skoraj se pacalo prste. Roman Dušana Jelinciča bo namreč izšel v naslednjih dneh v zbirki Jadranskega koledarja in bo prvi izmed "romanov novega časa", ki jih nacrtaje založba Devin. Čudno je brati knjigo med prvimi - seveda po uredniku, lektorju in avtorju... Avtorju? Ali avtorji sploh berejo svoje knjige, ko te niso več samo kupček belih, gosto popisanih listov? In če jih berejo, kakšen odnos lahko imajo do njih? Kaj jim pomeni branje nečesa, kar so ustvarili sami? Tako sem se spraševala, ko sem sla na zmenek z Dušanom Jelincičem.

Intervju je nato potekal povsem drugače od tistega, kar sem nactovala. Kaj se ti je zdelo knjiga? Prvo vprašanje mi je zastavil kar avtor in odgovoru se nisem mogla izogniti. Dolgo sva takole govorila o Aronu, mestu, v katerega je postavljeno dogajanje romana, o Abelu in Odette, obeh protagonistih dela, o njuni ljubezni brez ljubezni, o Puntih, ki jima pomeni časni beg iz Arona in iz ljubezni brez ljubezni, o končnem razpletu fabule. Veliko pozneje je prišel trenutek, ko sem lahko tudi sama zastavila prvo vprašanje. In začela sem pri koncu: je v Aronu predvidena smrtna kazen? Oziroma: bi Abel ravno tako ravnal, ko bi bila predvidena; bi se zgodba ravno tako zaključila?

»Hm. Po eni strani ne more biti smrtne kazni. Abel ni oseba, ki bi se odločila za take vrste samomor. Po drugi strani pa je možen tudi tak konec: njega ubijejo, Odette, ki je vsekakor bolj pozitiven lik, pa zazivi novo življenje...«

Je res Odette bolj pozitiven lik?

»Seveda. On je cinik in je kot cinik popolnoma obupal. Ona pa ima pod povrhnjico cinizma še neko elastičnost. Navsezadnje ima on v sebi to dediščino teme.«

Meni pa se zdi Odette dosti bolj temačna, veliko bolj negativna. Čudno samosvoja je, nad vsemi drugimi junaki... nietzschejanski tip... edina zenska v romanu moških. In navsezadnje je tudi končni razplet dogajanja njena stvaritev. Ona v bistvu vse skupaj izrablja, izkusa.

»Tako interpretiras, ker si zenska, ker kot zenska gledas na stvari drugače. Tvoja interpretacija je ena izmed možnih. V delu gre vseskozi za odnos moski-zenska in pri takem odnosu, kakršnega imamo tu, vidim zensko kot veliko bolj pozitiven lik.«

No, morda grem v preveč osebne interpretacije...

»Ne, nikakor. V knjigi sem nalašč pustil vse interpretacijske poti odprte. To, da je ona edina zenska, je nacrtovana izbira. Nacrtovani učinek je to, da

Dušan Jelincič (foto KROMA)

vsak vidi v delu, kar hoče. Pravi cilj literature je točno to: da ustvarja lepoto, toda predvsem pozitivno iskanje človekovih odnosov, mislenih situacij. In to je kilometre daleč od kakega zlaganega postmodernizma.«

Literarno delo kot iskanje, kot načrt, kot premisljeno graje-na zgradba odnosov, jezikovnih izbir...

»Seveda. Lahko ti pokažem zvezke, v katerih imam vse she-

me, ki sem si jih zapisoval. To sem delal v obdobju, ko sem bil brezposeln - s tega vidika mi je brezposelnost dala veliko: imel sem čas, da se posvetim tem stvarim. In napisal sem knjigo, ki je prav taka, kakršno sem želel napisati. Ob tem (morda ne veš) bodo pri koprski založbi Lipa izšle moje novele z naslovom Prazne sobe, ki sem jih napisal leta 87. Vendar se takrat nihče ni zanimal zame, ker nisem odgovarjal sabloni pisatelja. Pisal sem dela, v katerih sem nastopal sam. Nato pa so mi rekli: videti hočemo, kako boš napisal delo, v katerem bos ti ustvarjal odnose, dogajanje, ljudi. In tako je nastal ta roman, ki je zame eksperimentalni roman, čeprav je v njem veliko Sartra, Camusa... To si opazila, ne? ...«

Sem. Zvezdnote noči so bile nekaj povsem novega. Knjiga, kakršne se nisem prebrala. Tema na pomolu pa mi je dišala po nečem znanem in domačem. Morda delno po Stefanu Zweigu in Mahabharati.

»...Ob tem sem pisal še drugo delo, roman. Ta roman je moja izkušnja iz let, ki so sledila letu 68. Temo na pomolu sem delal premisljeno, počasi. Ta roman pa sem pisal kot reka. Dal sem mu naslov Podstresje našega obupa, ker sem takrat imel (tipično za tako mularijo!) podstresno stanovanje.«

Najbrž je odmerjati količino avtorjeve "prisotnosti" v nekem delu že načelno zgrešeno. Toda vendar: koliko je Dušana Jelinciča v Temi na pomolu?

»Res je zgrešeno. Literatura je stvar človeka. Ne moreš lociti od sebe dela, ki je tako blazno prestudirano, na katerem si toliko delal.

V roman sem dal lep del svoje osebe. Toda ne morem reci: aha, to sem jaz. Prepričan sem, da ima vsakdo od nas večplastno osebnost, in potem je seveda stvar njegove izbire, katero od teh plasti bo prikazal in kako jo bo prikazal. Nekateri bližnji prijatelji so mi rekli: v tej situaciji si ti. Morda v nekaterih situacijah, predvsem zunanjih situacijah, res prepoznam sebe. Manj v psiholoških.«

Kaj pa mesto, Aron? Koliko je v tem namišljenem kraju Trsta?

»Skoraj nič. Morda, čisto geografsko, kakih deset metrov trzasko obale, pa ne bom nikoli povedal, katerih deset metrov. Potem so tu kraji, ki sem jih videl okoli po svetu. Trsta ni skoraj nič. Malo geografsko, nič psihološko. Nalašč je dogajanje postavljeno v mesto, ki ne obstaja, ki je psihološko tako počasno, da je skoraj vas z mentaliteto mesta.«

Tudi imena so nekam eksotična: Abel, Odette, Arist, Klatsowski...

»Nalašč. To ne smejo biti ne slovenska ne italijanska imena. Lahko so francoska, ruska, ameriška; ni važno.«

Kaj pa Abel? To je svetopi-semko ime - toda tu ni Kajna...

»Ni ga. Mene Kajna moti. Lahko je Abel brez Kajna, lahko je namesto Kajna samo Abelov obup, občutek krivde. Kajna vidiš, on je pred tabo. To pa je roman o občutku krivde, ker je občutek krivde sila, ki v tem delu poganja svet.«

Če se se za trenutek pomudiva pri zgradbi knjige: z lahkoto se opazi, da pride do ključnih preobratov v dialogih. Je tudi to nacrtno? Kakšno vlogo ima dialog?

»Nalašč sem zgradil knjigo tako, da je prvi del refleksiven, drugi del je predvsem relacija on-ona, psihična in telesna relacija, tretji del pa je sublimacija in katarza dogajanja v dialogih. To je prav obračunavanje v dvojicah. Torej trije deli, vsak od teh pa ima pet poglavij.«

Nekaj kabale morda?

»Kabale ne, pač pa literarne teorije.«

Nazadnje pa moram zastaviti vprašanje, ki sem si ga pripravila kot začetno, ko sem se vozila sem: kaj čuti avtor, ko bere svojo knjigo?

»No... Užitek. Ko sem prebral tole knjigo, sem si rekel: tokrat si zadel. Pisanje je zame užitek. Tega ne delam iz kakih umetniških ambicij, ampak samo iz užitka. Ko sem to stvar pisal, sem podoživljal sebe, sem rastel... in sem užival.«

Matejka Grgič

KNJIGA / MAŠA ZA MOJE USTRELIJENE

Medvojne vojaške in kuratorske izkušnje na slovenskih tleh

Pietro Brignoli

Dnevnik *Masa za moje ustreljene* je izšel na koncu minulega leta pri Goriskih Mohorjevi družbi in je prevod dela Santa mesa per i miei fucilati, ki je bilo objavljeno pri založbi Longanesi že leta 1973. To pisno pričevanje poročnika kurata italijanske vojske Pietra Brignolija je redkost in prav zaradi tega ima se posebno veljavo, ker ga je napisal Italijan, ki je vojna leta (1941-1942) doživel na slovenskih tleh.

Avtor je maja 1941 z drugim polkom divizije sardinskih grenadjerov prispele z afriškega bojišča v Kočevje in se zadržal v Sloveniji do septembra 1942, ko je bila njegova divizija prestavljena v območje Gorksega Kotarja (Hrvaska). Tam je ostal do novembra 1942.

V prvem delu knjige *Zvezčic za ustreljene* je Brignoli opisal svojo vojaško in kuratorsko izkušnjo na tleh zasedene Jugoslavije, predvsem pa je podal dogodke med veliko italijansko ofenzivo. Iz teh opisov izstopajo nekateri aspekti italijanske zasedbene politike, ki so bili bodisi v italijanskem tisku in v slovenskem zgodovinsko-pisnem večkrat pozabljeni ali pa postavljeni v ozadje. V samih Brignolijevih zapisih je odnos italijanskega okupatorja do avtohtonega prebivalstva zabeležen kot nasilen in brezobziren. Konfinacije, smrtne obsode, streljanja talcev, pozigi vasi, ropanja so bila sestavni del italijanske represivne politike na slovenskih tleh, ki je bila usmerjena v popolno uničenje »sovražnika«. V tem vojnem okviru je imel vojaški kurator vlogo »dusevnega pomirjevalca«, saj je kot duhovnik delil odveze vsem na smrt obsojenim in obenem prisostvoval krutim eksekucijam, prav zaradi tega so mu postali mrtveci neglede na njihovo politično opredeljenost in nacionalno pripadnost enaki.

V zaključnem delu *Zvezčic za ustreljene* so zlasti zanimiva avtorjeva razmišljanja o vojni. Označi jo kot »pekleno tragedijo, ki jo že tri leta pišejo krave sveta...« kjer »... pod kupi kadečih se rusevih zgorevajo trupla sibkih in nedolžnih...« Vojna je barbarstvo, ki spravi človeka »na raven zveri«. Ta popolna obsodba vojne s strani človeka, ki jo je neposredno doživel, je danes se posebno aktualna, če pomislimo na dogajanja na bližnjem ozemlju bivše Jugoslavije. V drugem poglavju dnevnika Ogenj in zveplo z neba so objavljeni avtorjevi spomini na zavezniško bombardiranje Rima v juliju 1943. Prav v tem času se je Brignoli vrnil iz zasedenih ozemelj v Italijo. Predmet avtorjevega preučevanja in razmišljanja niso več ustreljeni in niti rusevine ter trohe-neca trupla, marveč občutki strahu in poguma, žalosti in razočaranja ob neobčutljivosti prizadete prebivalstva, osebne težave ter povojno stanje hipersenzibilnosti. Tretji del dnevnika Korrespondenca v zvezi z iskanjem groba ustreljenega vsebuje povojno dopisovanje z družino ustreljenega študenta iz Ljubljane. V tem delu, kot tudi v ostalih izstopa Brignolijeva človečnost, ki je dejansko povezuječa nit vseh zapisov.

Dnevnik je nastal zaradi občutka prizadetosti ob krutem obnašanju italijanskih vojakov v ofenzivi leta 1942, ki jo je avtor doživel kot »najbolj mučno življenjsko obdobje«. Namen zapisovanja pomembnejših dogodkov ni bila le obsodba vojne, ampak tudi želja, da ne gre v pozabo vse, kar je človeštvo doživelo v vojni vihri. Kljub površnemu poznavanju vojaških in političnih okoliscin ter preprostemu podajanju dogodkov in misli so dnevniški zapisi izrednega pomena, ker odražajo avtorjeve etosom prepoje-ne subjektivne izkušnje in jih lahko označimo kot dokument časa, v katerem je nastal.

Katja Colja

Od Carlevarijsa do Tiepola

V osemdesetih letih se je v Gorici, najprej v Palaci Attems, potem pa v velikih plemiških sobanah na gradu, zdelo, kot da so se v mestu ob Söci vgnezdili znameniti beneski slikarji iz nekoč slavne preteklosti Serenissime. Po zaslugi kritika Daria Succija so se v Gorici leto za leto vrstile razstave del mojstrov, kot so bili Canaletto, Visentini, Guardi, Mareschi itd. Ob tej priložnosti so izšli tudi zajetni in bogato ilustrirani katalogi. Primerna in uspešna reklama je takrat v Gorico privabila v poletnih mesecih na desetstose obiskovalcev. Ljudje v mestu ob Söci se morda niti niso zavedli pomena, ki so ga te razstave imele za Gorico.

Podobne razstave znamenitih mojstrov, ki jih nekateri omenjajo kot ilustratorje razvejanega življenja beneske preteklosti, smo v tistih in tudi v kasnejših letih lahko videli, seve-

da v bolj razkošni in bogati prireditvi v Benetkah in v nekaterih drugih krajih Veneta.

Sedaj je na vrsti Videm. V tem furlanskem mestu je samo do 20. januarja odprta razstava del Luce Carlevarijsa. Gre za umetnika, ki se je sicer rodil v Vidmu v letu 1663, njegova družina pa je španskega izvora in se je dvesto let prej priselila v Karnijo. Luca Carlevarijs je eden najbolj znanih beneskikh slikarjev. Znane so njegove vedute mesta na otočkih sredi lagune. Gledano z danšnjim oči- som bi lahko rekli, da so to fotografije takratnega življenja v Benetkah. Slike so izdelane do potankosti in nam nudijo zanimiv pogled na takratne navade in običaje prebivalcev Benetk.

V Vidmu je razstavljenih nekaj nad sto del tega umetnika. Te slike so na ogled na sedežu Zavoda za spomeniško varstvo v Vidmu.

V letosnjem letu bodo v Vidmu na zelo primeren način počastili tretjo stoletnico rojstva znamenitega slikarja Giovanni Battista Tiepola. Za finansiranje razstave o Tiepolu naj bi v Vidmu ze zbrali nad 2 milijardi lir. Nosilec akcije je videmska občinska uprava, k pripravam so svoj nastop napovedale še druge javne ustanove, banke in podjetja.

Razstavi bosta dve. Prva bo v nekdanji cerkvi sv. Franciska v središču Vidma. V njej so že imeli veliko razstav. Kraj je lahko dosegljiv za obiskovalce od zunaj, saj je tam okrog vse polno parkirisc. V tem prostoru naj bi bilo na ogled kakšnih 50 večjih likovnih stvaritev znanih beneskikh mojstrov, ki so v 18. stoletju delovali tudi v Furlaniji (Ricci, Tiepolo, Guardi, itd.). Druga razstava naj bi bila v dvoranih muzeja na videmskem gradu. Tu naj bi razstavili kaks-

nih sto sličic Giandomenica Tiepola, sina bolj znanega Giovan Battista. Naslov te razstave je »I Pulcinella di G. D. Tiepolo«. Razstave niso pripravili v Vidmu, saj bo prej na ogled v muzeju Capodimonte v Neaplju in v Metropolitan museumu v New Yorku.

Obiskovalci Vidma si bodo lahko v tem mestu ogledali tudi nekatere cerkve in druge palače, v katerih so slike ter freske Giovanni Battista Tiepola in drugih znanih umetnikov.

V Vidmu si nadejajo, da bo ta razstava, ob kateri bodo priredili tudi nekaj mednarodnih posvetov, vzbudila zanimanje sirse italijanske in mednarodne javnosti. Racunajo, da bodo z njo za Furlanijo ponovili uspeh, ki jo je pred leti imela razstava o Langobardih, ki jo je sicer priredila Dezelna uprava v Passarianu in v Cedadu.

Marko Waltritsch

Katja Colja

BOGOTA' / JOSE' SANTACRUZ LONDONO

Kralj kokaina ušel iz zapora

Kdor ga ujame, dobi 3 milijarde lir

BOGOTA' - José Santacruz Londono, tretji najvplivnejši vodja razpecevalcev kokaina v okviru Calijevega kartela, je pobegnil iz kaznilnice, zdaj pa ga išče vse, kar leze in gre. Njegov pobeg je senzacionalen: prvič zaradi tega, ker je bil 56-letni mozak zaprt v tako imenovani jetnišnici največje varnosti La Picotà, drugič pa zato, ker se je iz nje odpeljal kar skozi glavna vrata in v luksuznem reprezentančnem avtomobilu z zatemnjenimi okenci, ki naj bi bil nič manj kot last državnega tozilstva.

Sef kolumbijske policije Roso José Serrano je spraval pokonci na stotine agentov z ukazom, čes, ne vrnite se mi brez pobeglega, generalni tožilec Alfonso Valdívieso Sarmiento pa je novinarjem zaprepadeno izjavil: »Zmagala je korupcija, vlada nima nobene moči, da bi zagotovila pravično kaznovanje teh zločincev.«

Izvršna oblast je reagirala tako, da je razpisala za izginulim kriminalcem tiralico in obljubila tistemu ali tistim, ki bi ga ujeli, dva milijona dolarjev (več

kot tri milijarde lir). Predsednik Ernesto Samper pa je sklical izredni varnostni svet, ki ga sestavljajo policisti, vojaki in tajni agenti in ki je ujel v zanko že mnogo »narcosov«.

Tožilec Sarmiento je na novinarski konferenci zanikal vest, da se je ubegli zapornik odpeljal z vozilom njegovega urada, in to celo s stirimi sodniki, ki so ga bili prisli zasliševati. V resnici naj bi eden od ječarjev v govorilnici, kjer je bilo zasliševanje, pustil odprto okno, skozi katerega da se je El Estudiante, kakor tudi nazivajo Londono, spravil na varno, dokler ga pajdasi niso prisli iskat z avtom, ki je bil enak tozilcevu.

Joséja Santacruza so aretirali 4. julija lani v neki restavraciji v prestolnici Bogotà in velja za najbolj nasilnega bosa Calijevega kartela. Med drugim ga obtožujejo, da je leta 1989 naročil uboj guvernerja Antonia Roldana v Medellinu, s čimer naj bi spodbudil varnostnike, da so napovedali vojno vodji istoimenskega kartela Pablu Escobarju, ki ga je pozneje ustrelila policija.

Spominska svečanost ob obletnici umora Martina Luthra Kinga

Tudi predsednik Clinton se je udeležil spominske svečanosti ob obletnici umora voditelja ameriških crncev Martina Luthra Kinga. (Telefoto AP)

SINGAPUR / PO NEĀDAVNI POTOPITVI V NEKI LADJEDELNICI

Ladjo "Calypso" bodo v kratkem potegnili iz morja

Jacques Costeau bo dobil novo oceanografsko ladjo

SINGAPUR - Ladja "Calypso" znanega francoskega oceanografa Jacquesa Cousteauja, ki se je potopila iz se nepojasnjenih razlogov, bodo v kratkem potegnili iz morja. To je včeraj napovedal glasnik ladjarske družbe "Nedlloyd", lastnika ladje, ki je tudi dodal, da bo ladja takoj odplula iz singapurske ladjedelnice, kjer so jo potopili. Ze ta njegova izjava potrjuje, da lastnik "Calypsa" ne zaupa ladjedelnici in da je bila ladja torej, kot kaže, namerno potopljena. Iz Pariza so medtem dospeli trije strokovnjaki mednarodne fundacije J.Cousteau, ki bodo neposredno spremljali zahtevno delo.

Oglasil se je tudi sam francoski znanstvenik, ki si ne more pojasniti vzrokov incidente, povedal pa je, da je "Calypso" zelo stara ladja in da jo v kratkem nadomestila nova oceanografska

ladja z imenom "Calypso 2". Načrt za njeno gradnjo so že zaupali neki francoski ladjedelnici, ki bo ladjo zgradila najkasneje v roku enega leta. "Calypso 2" bo stala približno trideset milijard lir, namenjena bo predvsem mladim znanstvenikom iz vsega sveta, ki pomagajo ze priletnemu, a vedno cilemu in aktivnemu Cousteauju.

Sloviti oceanograf se je v bodoci "Calypso" zagledal ze leta 1952, ko je bila ladja se stara vojna ladja britanske kraljeve mornarice. Vztrajni Francoz je ladjo na svoje stroške popolnoma obnovil in jo usposobil za oceanografske raziskave. Nekaj let zatem je "Calypso" opravil ze svojo prvo plovbo v Rdecem morju, od takrat do danes je preplaval vsa morja, tako da ga pravzaprav poznajo po vsem svetu. Cousteau je svojcas glasno po-

lemiziral z nekaterimi kolegi znanstveniki in posebno z naravovarstveniki, ki so mu celo ocitali, da podpira francoske jedrske poskuse v Tihem oceanu. Zelo oster do oceanografa je bil predvsem priznani vulkanolog Haroun Tazzief. Polemika med njima je izbruhnila pred dvajsetimi leti ob priliki prvih atomskih poskusov na Mururoi, ki jih je Cousteau na nek nacin podprl. Po mnenju Tazziefa si je oceanograf takrat pridobil veliko naklonjenost pariske vlade, ki je zacela gmotno podpirati njegove znanstvene raziskave.

Costeau ni tega nikoli demantiral, za kroniko pa je treba dodati, da je pred kratkim odločno in javno nastopil proti obnovitvi jedrskih poskusov v Polineziji. Francosko vlado je obtožil povzrocanja ogromne skode naravi in clovestvu.

AVSTRALIJA / NOVA MODA

Igralni avtomati vedrijo babice

ADELAIDE - Starejša zenska, ki je vse svoje premoženje zapravila na igralnih avtomatih, je le ena od mnogih Avstralcev, ki so v zadnjem času postali zrtve novega vala iger na srečo.

»Ko sem porabila vse svoje prihranke, sem na igralnih avtomatih zacela zapravljati celo pokojnino, bencin in elektriko pa sem placevala s kreditnimi karticami,« je povedala babica, ki ni zelega izdati svojega imena. Dodala je, da se je za igralne avtomate zacela zanimati potem, ko so jih leta 1994 v zvezni državi Južna Avstralija, kjer je doma, zaceli pospešeno oglaševati. Po desetih mesecih, ko se je vsako jutro ob igralnih avtomatih srečala z ostalimi igralci na srečo - večinoma zenskimi - je bila ob približno pet tisoč avstralskih dolarjev (3725 ameriških dolarjev). »Res sem v zadregi, saj bi ves ta denar lahko vložila v dobrodelne namene,« je dejala.

Avstralsko obsedenost z igrami na srečo - leta 1993 in 1994 so igralnice zaslužile kar 37 milijard ameriških dolarjev - navajajo kot glavnega krivca za nižje prispevke v dobrodelne namene. Eden od razlogov za najnovejšo obsedenost je izredno povečanje števila igralnih avtomatov v Južni Avstraliji in Viktoriji. Igralni avtomati, ki jih

poznajo tudi pod imenom »enoroki banditi«, so se v teh državah razširili tudi v predmestne in podezelske lokale. V nekaterih od njih sta obiskovalcem na voljo brezplačna kava in čaj, poceni obroki in celo brezplačno varstvo otrok. Posledica teh ugodnosti je veliko novih igralcev na srečo, zlasti zensk. Razburjati so se začeli razburjati tudi trgovci, saj se denar porablja za njim neljube namene. V avstralski družbi so se že pojavile zahtebe, naj se vlada »iznebi teh prekletih naprav«. Trgovci so ugotovili, da imajo igre na srečo velik vpliv na njihovo dejavnost. »Deloma je k upadu trgovine prispevala eksplozija in razvoj igralnih avtomatov po vsej Avstraliji,« je izjavil direktor podjetja Woolworths Ltd Reg Clairs.

Analiticarka javne politike Jan Macmillan je dejala, da so v zadnjih dveh oziroma treh letih priče »brzkone največjemu razcvetu iger na srečo v avstralski zgodovini«, saj se je število igralnic podvojilo, tako da jih je zdaj že 14, bistveno več pa je tudi igralnih avtomatov. Po zadnjih dosegljivih podatkih porabi avstralsko gospodinjstvo za igre na srečo povprečno 1,95 odstotka dohodka. Največ igralcev na srečo je v zvezni državi Novi južni Wales, saj

tamkajšnja gospodinjstva za igre na srečo porabijo povprečno kar 2,44 odstotka dohodka. Vladni predstavnik za trgovino Mark Dickerson meni, da je v najnovejši avstralski obsedenosti se najbolj zaskrbljujoca vloga zensk, saj so navadno te tiste, ki razpolagajo z družinskim dohodkom. Dodal je tudi, da po njegovem mnenju vpliv iger na srečo na trgovino ni tako velik, gotovo pa je nezadostno raziskan. Z njim se strinja tudi Jan Macmillan, ki je poudarila, da je njihova zaskrbljenost upravičena. »Zaradi težav, ki so jih sprožile igre na srečo, bodo potrebne spremembe,« je dejala Macmillanova. Dodala je, da igre na srečo predstavljajo le majhen odstotek v gospodinjstvem proračunu. »Oprava imamo tudi z načinom, kako igre na srečo vplivajo na naše gospodarstvo, njihovim vplivom na poslovanje ter s spremenjenim vzorcem prezivljanja prostega časa.« Na koncu je dejala: »Razmisliti moramo, ali smo morda sli predalec in kaj smo storili v zvezi s socialnimi in gospodarskimi posledicami.« Sporočilo obubožane avstralske babice je jasno: »To, da se vse življenje pogumno boris, na koncu pa se sramotno predas, je težko prenesti. Kdorkoli si je že izmislil igralne avtomate, zagotovo ne bo videl nebes.«

PETA OBLETNICA ZALIVSKE VOJNE

Bush je prepričan, da bi moral storiti več

Sadam Husein se je brez praske izvil iz Puščavskega viharja

Danes ob starih zjutraj je minilo pet let od začetka zavezniške operacije Puščavski vihar v Zalivu, ki je pod vodstvom Združenih držav Amerike po šestih tednih letalskega bombardiranja in sto ur trajajoči akciji na kopnem zlomila irasko vojsko, ki je avgusta 1990 vkorakala v Kuvajt. Puščavski vihar je v Zalivu zapihal po petih mesecih ameriških grozen iraskemu diktatorju, poteptal sposobnosti njegove vojske in za lep čas ubil Sadamove želje po nasilnem prestopu meja lastne države.

»Zavezniška koalicija bi pod vodstvom ZDA v zalivski vojni lahko naredila več za to, da bi izničila moč Sadama Huseina in njegove vojske,« je pet let po zalivski vojni izjavil nekdanji ameriški predsednik George Bush, ki je za poseg v Zalivu užival izjemno podporo domače javnosti, po uspešni operaciji Puščavski vihar pa ga je podpiralo kar 90 odstotkov volilcev. V nedavno objavljenih pogovorih - eden je bil posnet deset dni po koncu kopenske vojne in do danes ni bil objavljen, drugi pa je nastal pred mesecem dni - nekdanji ameriški predsednik Bush govori o koncu vojne v Zalivu in predvsem o tem, ali bi morala ameriška vojska pripadnike elitne iraske narodne garde prisiliti, da se umaknejo vse do Bagdada, ne le nekaj kilometrov za mejno črto s Kuvajtom. »Če se ozrem nazaj, bi morda res lahko naredili več, morda bi bilo tudi primerno, da bi pripadnike porazene vojske ostreje kaznovali, a danes je to lažje reči kot takrat, ko sem odločil o usodi ogro-

mneha stivila vojakov,« danes razmišlja tedanji predsednik ZDA.

Bush se je užtel

Ameriški predsednik je vojno v Zalivu končal po dolgem posvetovanju s svojimi vojaškimi sodelavci, poveljniki ameriških oboroženih sil, generalom Colinom Powellom, in Normanom Schwarzkopffom, ameriškim poveljnikom zavezniških enot, ki so bile od avgusta 1990, ko je Irak zasedel Kuvajt, zbrane v Saudovi Arabiji. Powell in Schwarzkopf sta predsednika Busha, potem ko se je iraska vojska umaknila v smeri, ki je dobila ime »avtocesta smrti«, prepričala, da je bila misija - ustavitev agresije Iraka - uspešna, zaradi česar je Bush ukazal ustavitev bojne delovanja vseh enot. Nekaj mesecev po operaciji Puščavski vihar pa so na tedaj republikansko Belo hišo vse pogosteje letele puščice kritike, češ, kaj je bil sploh namen zalivske vojne, če pa je diktator Sadam Husein po njenem koncu in umiku svoje vojske iz Kuvajta v Bagda-

du se vedno na oblasti in ima povrh vsega se dovolj (vojske) moči za zatetje upora Kurdoev na severu in šiitskih muslimanov na jugu države. V zvezi s Sadamovim neokrnjenim vladanjem v Bagdadu Bush priznava, da se je ustel, saj je bil prepričan, da Husein ne bo prenesel ponizujočega vojaškega poraza in bo zato prej ali slej odšel z oblasti, čeprav nekdanji ameriški predsednik tudi pripoveduje, da je pred petimi leti, po operaciji Puščavski vihar, živel v nenehnem strahu, da bo Sadam nadaljeval osvajalski pohod proti jugu in zasedel se Saudovo Arabijo, preden bodo zavezniki v njej sposobni zbrati svoje vojake.

Pet let po vojni v Zalivu so ZDA po trditvah državnega sekretarja za obrambo Williama Perryja, ki se je nedavno mudil na tem območju, znova pripravljene iti v boj za to, da bi zascitile arabske naftne države. »Nevarnost iz Iraka je po operaciji Puščavski vihar sicer manjša, a se vedno ni zanemarljiva,« je pred dnevi opozoril Perry, kar je zgovoren kazalec, da je Irak pet let po tem, ko je bojno delovanje zavezniških letal »osvetlilo nebo nad Bagdadom«, se vedno trn v peti, čeprav se Sadam Husein, se bolj pa irasko ljudstvo, še vedno otepa s katastrofalnimi posledicami gospodarskih ukrepov, ki jih je Organizacija združenih

narodov proti Iraku uvedla takoj po vojni v Zalivu.

Sadam v brk gospodarskim ukrepom

Posledice teh ukrepov naj bi bile po petih letih za irasko ljudstvo - predvsem zaradi neodgovornega odnosa tamkajšnjih oblasti - tako uničujoče, da so ZDA in Velika Britanija včeraj v Varnostnem svetu podprle predlog Francije, po katerem naj bi v Irak odšla skupina človekoljubnih delavcev, ki bi natančno proučila posledice ukrepov. Varnostni svet omenjenega predloga se ni odobril zaradi zadržanosti Rusije in Kitajske, ki oklevata pri podpori človekoljubni misiji, v okviru katere bi imeli predstavniki ZN pravico raziskati odgovornost, ki jo ima za trpljenje iraskega ljudstva vlada v Bagdadu.

Kljub uničujočim ukrepom pa so voditelji plemenitih monarhij na Arabskem polotoku, ki imajo v lasti skoraj polovico vseh naftnih zalog na svetu, se vedno v skrbeh zaradi skrivnostnih namenov Sadama Huseina in njemu podobnih v Iranu. Pogovori o regionalnem varnostnem zavezništvu niso obrodili veliko, zahodni diplomati pa trdijo, da edino spremembo v Zalivu po operaciji Puščavski vihar predstavlja nenehni dotok ameriških sil in vojaške opreme. V Zalivu je poleg manjših kontingentov francoskih in britanskih voja-

Po petih letih ukrepov ZN, so v Iraku osnovne življenjske potrebe postale pravo razkošje (Reuters)

kov trenutno 20 tisoč ameriških vojakov, 20 bojnih ladij in 140 bojnih letal, peta flota ameriške mornarice pa je za nameček ustanovila še oporišče na majhnem otoku Bahrajn, kar ji omogoča nemoteno nadzorovanje 19 držav - Egipta na zahodu, Pakistana na vzhodu, Iraka na severu in Kenije na jugu.

Poleg močne vojske navzočnosti v Zalivu so gospodarski ukrepi pet let po vojni se vedno v veljavi; Bushev demokrati naslednik v Beli hiši Bill Clinton je po končanem bojevanju z Irakom ostro nasprotoval predlogu,

da bi Združeni narodi odpravili ali omilili ukrepe proti Bagdadu, saj so ti močno okrnili Huseinov manevrski prostor, čeprav Irak se naprej izziva mednarodno skupnost, saj zelo uspešno skriva oborožitvene programe, ki naj bi jih sicer unčil. Strokovnjaki vztrajno trdijo, da celo razvija nova orožja. »Dejstvo je, da v zalivski vojni nismo zmagali,« meni ameriška strokovnjakinja za Irak Laurie Mylorie, ki s taksnimi izjavami črni predstavo o koalicijskem zmagovalstvu. Nekateri strokovnjaki, med katerimi je tudi Mylo-

riejeva, menijo, da bi moral Washington spremeniti svojo nedeljavo politiko do Iraka in si začeti prizadevati za Huseinovo odstranitev. Vendar ni se nikakršnih znamenj, da se bo ameriška administracija, ki se zdaj ukvarja predvsem z Balkanom in Bliznjim vzhodom, odlocila za takšen korak.

Po koncu zalivske vojne se je zdelo, da bodo prav ukrepi ZN Huseina prisilili, da bo sodeloval z mednarodno skupnostjo, saj bi sicer tvegval, da ga bodo odstavili. Združeni narodi so od Iraka zahtevali, da uniči svoje jedrsko, biološko in kemično orožje, poudarili pa so tudi, da strogega embarga na izvoz iraske nafte ne bodo odpravili, dokler Irak ne bo izpolnil vseh pogojev. Toda že leta 1994 so Francija, Rusija in druge države, ki so bile oskodbane zaradi prepovedi trgovanja z Irakom, pritisnile na Clintona, da bi privolil v omilitev ukrepov. Toda Clinton je kljub pričakovanjem, da bo privolil v kompromis, vztrajal pri stališču, da mora Bagdad izpolniti vse pogoje, preden bodo odpravili ukrepe. Stevilni strokovnjaki so bili nad enotnostjo mednarodne skupnosti presenečeni. Enoten nastop proti Iraku pa se je lanskega avgusta se okrepil, ko so pršli na dan dokazi o obstoju iraskih oborožitvenih programov, ki bi jih moral Bagdad uničiti.

Patrick Clawson, raziskovalec na National Defence University, je izjavil, da bi morala administracija pozvati vse iraske opozicijske skupine, naj se združijo v boj proti Huseinu. Jordanski kralj Husein pa je sel se dlje, ko je predlagal sestaneke o prihodnosti Iraka in se zavzel za ustanovitev federacije med glavnimi deli iraskega prebivalstva. Clawson podpira prizadevanja jordanskega kralja, ki hoče organizirati skupino, ki bi izzvala Huseina, vendar meni, da je ves trud zaman, če ne bo pomagala tudi Amerika. Poleg tega pa je po Clawsonovem mnenju po petih letih Sadamove tiranije in gospodarske bede že jasno, da je irasko ljudstvo očitno pripravljeno prenašati vse Huseinove pritiskove.

(Reuters, B. S.)

PETA OBLETNICA ZALIVSKE VOJNE

bombnik B-52
doseg: 12.000 km
bombni tovor: 22 ton

Kot odgovor na irasko zasedbo Kuvajta, ki se je začela 2. avgusta 1990, so se jeseni istega leta v Saudovi Arabiji z dovoljenjem Združenih narodov začele zbirati vojske številnih držav. 17. januarja 1991 so letala zavezniških držav začela bombardirati iraske čete v Kuvajtu in cilje v Iraku. Samo v prvih 24 urah so odvrгла več kot 2500 ton bomb.

Kopenska ofenziva se je začela 24. februarja, po mesecu dni bombnih napadov, v katerih je bilo odvrženih več bomb kot v vsej drugi svetovni vojni. Iraska vojska je bila nato poražena v dveh dneh.

»nevidni« lovski bombnik F-117

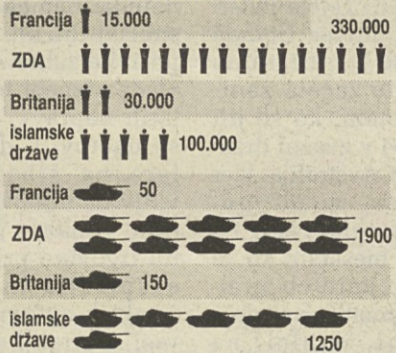
Letalo je narejeno tako, da ga radarji ne zaznavajo, in je bilo prvič uporabljeno v boju prav med zalivsko vojno. Poleg F-117 so »ognjeni krst« imele tudi manevrirne rakete Tomahawk in lasersko vodene bombe.

KRONOLOGIJA VOJNE

- 2. avgust 1990
Irak napade Kuvajt.
- 3. avgust 1990
ZDA napovejo pošiljanje svojih čet v Zaliv.
- 6. avgust 1990
Varnostni svet prepove trgovanje z Irakom.
- 16. avgust 1990
Irak zadrži 6500 tujecev kot zivi ščit.
- 29. november 1990
Združeni narodi Iraku postavijo rok, da se mora do 15. januarja umakniti iz Kuvajta.
- 6. december 1990
Iraski predsednik Sadam Husein ukaze izpustitev zajetih tujih državljanov.
- 16. januar 1991
Ob 6. uri zjutraj (opolnoči po newyorškem času) se izteče rok za umik iz Kuvajta.
- 17. JANUAR 1991
Začetek zalivske vojne. Zavezniška letala bombardirajo položaje v Iraku in Kuvajtu.
- 18. januar 1991
Irak izstrelil prvo raketo scud na Izrael.
- 24. februar 1991
Začetek kopenske ofenzive zavezniških sil.
- 26. februar 1991
Iraska vojska se umakne iz Kuvajta.
- 27. februar 1991
Kuvajtska vojska se vrne v domovino.
- 28. februar 1991
Ameriški predsednik Bush razglasi konec vojne.

ZAVEZNIŠKE KOPENSKE SILE

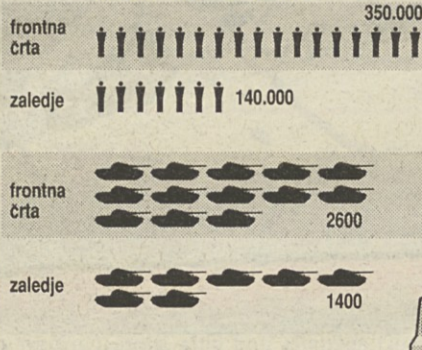

ZRTVJE

	UBITI	RANJENI
ZDA	146	467
Saudova Arabija	47	220
VB	25	45
drugi	26	162
Irak*	1500	3000
min.	9500	26.000
max.		

*ameriške ocene

IRASKE KOPENSKE SILE

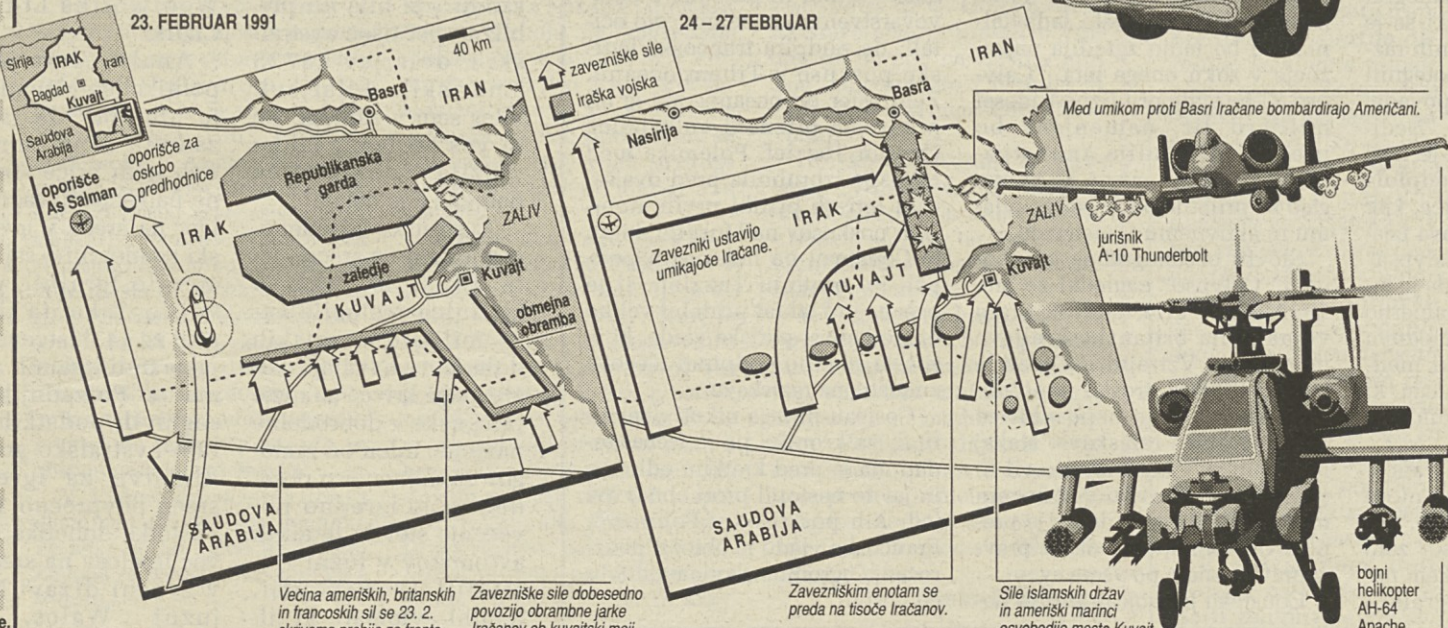

raketa SS-1 SCUD B

Izstrelišča iraske različice sovjetske balistične rakete so bila eden glavnih ciljev zavezniških bombardiranj. Čeprav je lahko raketa opremljena tudi s kemično bojno glavo, so Iranci v spopadu uporabljali le rakete s klasičnimi bojnimi glavami.

KOPENSKI SPOPADI

DRAMA V ZAKAVKAZJU DOBIVA NOVE RAZSEŽNOSTI

Čečenski teroristi zajeli še 30 talcev v Groznej

Uporniki v Pervomajski vztrajajo na svojih položajih

PERVOMAJSKA (Reuter) - Ruske enote so včeraj nadaljevale spopad s čečenskimi uporniki, ki so v vasi Pervomajska šest dni zadrževali okoli sto talcev. Medtem pa so čečenski separatisti v prestolnici Grozni ugrabili približno 30 novih talcev, ki naj bi bili vsi ruske narodnosti.

Predstavniki ruske varnostne službe so potrdili, da so čečenski uporniki zajeli nekaj ljudi v toplarni v središču čečenske prestolnice in jih z avtobusi odpeljali nezano kam. Ni se jasno, ali bo nova - že tretja - kriza z zajetjem talcev prerasla v incident sirsih razsežnosti, kot denimo v Budjonovsku ali Pervomajski. Čečenske marionetne oblasti predvidevajo, da bodo uporniki zahtevali odkupnino za zajete talce, rusko poveljstvo pa je novo zajetje ocenilo kot poskus odvracanja pozornosti od drame v Pervomajski.

Tudi ruske posebne enote, ki so v ponedeljek napadle Pervomajsko, niso mogle streti upora Radujevih »samotnih volkov« v vasi ob čečensko-dagestanski meji. Predstavniki ruske varnostne službe je poročal, da so prvi dan »reševanja« osvobodili 26 od približno sto talcev. Ubili naj bi približno 60 in ranili petnajst upornikov, medtem ko so v napadu izgubili življenj stiri pripadniki ruskih enot, stirinajst pa jih je bilo ranjenih. Osvobojene talce

so ruski vojaki dobro zastržili in jih odpeljali na varno. Na vprašanja novinarjev so talci lahko le povedali, da je z njimi vse v redu. Neki moski srednjih let pa ni hotel zapustiti kraja dogajanja, ker je v vasi ostala njegova hčerka. Poveljstvo operacije ocenjuje, da so preostali talci se vedno živi.

Včeraj so se nadaljevali boji od hiše do hiše in preostali čečenski borci so se bojevali precej ostreje, kot so pričakovali ruski poveljniki. Ruski predsednik je namreč v ponedeljek javnosti zagotovil, da bo operacija reševanja trajala le nekaj ur.

Predstavniki čečenskih upornikov Movladi Udugov, ki je bil ves čas drame talcev v radijskem stiku s svojimi soborci, je dejal, da so uporniki med bojem izpustili nekaj talcev, da bi ustavili »morilski ruski ogenj« in svetu pokazali, za kaj pravzaprav pri stvari gre. Tudi predstavniki ruske varnostne službe Aleksander Zdanovic je potrdil, da so uporniki izpustili nekaj talcev, a je zavrnil možnost ustavitve operacije.

»Trenutno ne govorimo s Čečeni,« je dodal. »Zanima nas le bela zastava.«

Med bojem za dagestansko vasico je tudi ruska in čečenska propagandna masinerija delala s polno paro ter skušala pritegniti pozornost domače in tuje javnosti. Novinarji so imeli precej težav s poročanjem o drami zajetih

talcev, saj so jim ruske oblasti onemogocile dostop do kraja dogajanja, tako da je bilo zelo malo podatkov iz prve roke in je prišlo prav sleherni sporočilo za javnost. Uradna poročila moskovskih oblasti pa sprejemajo s precejšnjim dvomom, saj so bila v preteklosti pogosto lažna in zavajajoča.

Ruska vojska se je čečenskih upornikov pri Pervomajski lotila tudi s topovi (Reuter)

KRITIKE NA RAČUN RUSKEGA PREDSEDNIKA SE STOPNJUJEJO

V Kremlju je vedno nekdo nedolžen

Komunisti predlagajo, naj se Jelcin odpove vnovični kandidaturi

MOSKVA (Reuter) - Komunistični voditelj Genadij Zjuganov je včeraj pozval predsednika Jelcina, naj ne kandidira na junijskih predsedniških volitvah, saj je popoln neuspeh pri reševanju čečenske krize dokaz njegove nesposobnosti. »Za Jelcina in celotno državo bi bilo bolje, ce se predsednik ne bi potegoval za nov mandat iz zdravstvenih razlogov,« je dejal Zjuganov.

Nasilno reševanje drame v Pervomajski so kritizirale skoraj vse politične sile, razen nacionalističnega liberalnega demokrata Zirinovega, ki »oster nastop proti ruskim sovražnikom« odobrava, pred Kremljem pa se je zbralo nekaj protestnikov. Približno 70 starejših protestnikov je vzklikalo gesla proti Jelcinu ter mahal s Stalinovimi slikami in zastavami nekdanje Sovjetske zveze, približno 20 mlajših privrženec predsednika

Jelcina pa je precej mirneje izrazilo podporo ruskega voditelju.

»Jelcin je zločinec s krvavimi rokami. Sovrazimo ga,« je komunistka Katarina vzklikala le nekaj metrov od kremeljskih zidov. Neki dvajsetletnik pa ji je zakričal: »Ce pridete komunisti na oblast, bo se precej huje.« Nasprotniki vojaškega posredovanja v Čečeniji so toliko po bobnih pod velikim transparentom, na katerem je pisalo »Ruske matere jo

cejo«. Raziskava javnega mnenja med prebivalci ruske prestolnice je pokazala, da se več kot 40 odstotkov vprašanih z napadom na čečenske upornike strinja, 35 odstotkov pa mu nasprotuje.

Predsednik Jelcin se je včeraj sestal s predsednikom vlade Viktorjem Cernomirdinom, ki ga v minulih dneh ni bilo v službo zaradi bolezni. Zlobnezi namigujejo, da se predsednik in premier izmenjuje ta v bolniških posteljah, da bi v Kremlju vedno imeli vsaj enega nedolžnega. Liberalna politična stranka Jabloko je v izjavi za javnost obtožila rusko vodstvo, da je nesposobno vladati državi, in predlagala glasovanje o nezaupnici.

NOVICE

Hrvaški ni treba hiteti z mednarodno arbitražo

ZAGREB - Predsednik hrvaske državne komisije za meje Hrvoje Kacić je včeraj dejal, da ima RH trenutno le s Slovenijo (od republik nekdanje SFRJ) jasno določen potek meje, čeprav je tudi z Ljubljano treba rešiti se vrsto problemov. Osnovno nerešeno vprašanje je po Kacićevih besedah meja v Piranskem zalivu, čeprav je tudi Sveta Gera (Trdinov vrh) »nenehno uzurpirana« s strani Slovenije. Glavni vzrok, da ta vprašanja se niso rešena, naj bi bili slovenski notranjepolitični spori. Z zahtevo po mednarodni arbitraži pa Zagrebu po Kacićevem mnenju ni treba hiteti, čeprav naj bi vsa dokumentacija govorila v prid Hrvaški.

Weizman ne more odpustiti Nemcem

BONN (Reuter) - Izraelski predsednik Ezer Weizman, ki je na uradnem obisku v ZRN, je včeraj govoril v nemškem parlamentu. Poslance, med katerimi sta bila tudi predsednik Roman Herzog in kancler Helmut Kohl, je imenoval »prijatelji« in se zahvalil Nemčiji za pomoč, ki jo je nudila židovski državi pri iskanju miru z arabskimi sosedi. Dodal pa je, da mu ni lahko v dezeli, kjer se vedno odmevajo glasovi šestih milijonov zrtev holokavsta. »Za njimi lahko zalujem in se jih spominjam, ne morem pa odpustiti v njihovem imenu,« je trpko povedal nemškemu parlamentarcem. »Lahko vas le pozovem, da zrete v prihodnost z zavestjo o preteklosti, pravčasno prepoznate sleherni klico rasizma in v kali zatrete sleherni pojav neonacizma.«

Kitajska uvaja cenzuro gospodarskih informacij

PEKING (Reuter) - Kitajska vlada je z odlokom omejila prost pretok gospodarskih informacij, ki jih na Kitajskem posredujejo tuje tiskovne agencije in dopisniki, ter tako »zaloputnila vrata«, ki jih je leta 1979 odprla gospodarska reforma Deng Xiaopinga. V sporočilu, ki ga je izdala državna agencija Xinhua, piše, da morajo tuji poročevalci »v interesu kitajske nacionalne varnosti« podrediti svoje delo nadzoru Xinhue. »Tuji posredniki gospodarskih informacij bodo kaznovani, ce bodo kitajskim uporabnikom posredovali podatke, ki po kitajskih zakonih ne smejo priti v javnost.« Zahodni poslovni krogi so se na novico odzvali z zaskrbljenostjo in ogorčenjem. »Trg temelji na pravih informacijah, ne na propagandi,« je dejal neki tuji predstavnik medijev. »Ce ne bo dejanskih podatkov o kitajskem denarnem trgu, bo ta propadel.«

Kurdi ubili enajst civilistov

ANKARA (dpa) - Pripadniki skrajne Kurdske delavske stranke (PKK) so včeraj po navedbah turskih oblasti na jugovzhodu države napadli kombi in pri tem ubili vseh enajst potnikov. Uporniki naj bi se v vozilu z avtomatskim orožjem streljali v vasi Kokjurdu, ki leži v turski provinci Sirnak. Vozilo naj bi se v napadu vnelo in popolnoma zgorelo. Spor med prepovedano PKK in turskimi oblastmi je v zadnjih dvanajstih letih zahteval več kot 23 tisoč življenj.

MIROVNI PROCES V BOSNI IN HERCEGOVINI

Srbski ujetniki ostajajo za zapahi

Šaćirbegović izmenjavo pogojuje s podatki o pogrešanih Muslimanih

SARAJEVO (Reuter, dpa) - Bosanski zunanji minister Muhamed Šaćirbegović je včeraj dejal, da bodo do petka izpustili vse srbske ujetnike, ce bodo Srbi bosanski vladi priskrbeli podatke o pogrešanih Muslimanih. »Ne zahtevamo nemogočega. Nase zahteve so uresničljive in moralne. Vsekakor ni naša želja, da bi zadrževali zapornike,« je dejal bosanski zunanji minister.

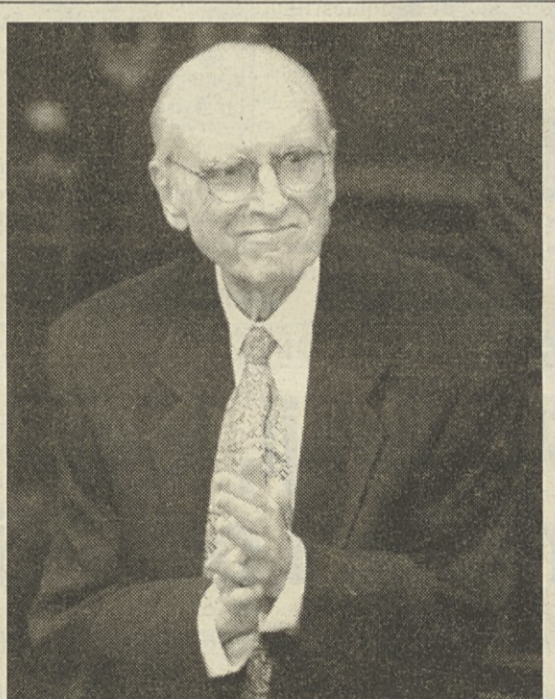
Namestnik zunanjega ministra Republike srbske Radomir Lukić pa je dejal, da je razočaran, ker ni prišlo do izmenjave ujetnikov. Po njegovem mnenju je to prvo znamenje, da Muslimani ne nameravajo spostovati daytonskega sporazuma. Lukić je se dejal, da je glavni problem v napacnih informacijah, saj so muslimanski podatki o pogrešanih pretirani. Bosanska vlada namreč trdi, da pogrešajo 24 tisoč Muslimanov in da se bojijo, da so mnogi že mrtvi. Šaćirbegović

vič, ki trdi, da se večina mednarodne skupnosti strinja s stališčem bosanske vlade, je dejal, da ima informacije, po katerih Srbi ne nameravajo osvoboditi tisoč Muslimanov, ki so na prisilnem delu.

Po Lukićevih besedah so srbski voditelji zelo zaskrbljeni za usodo sarajevskih Srbov. »Ce sarajevskega vprašanja ne bomo rešili, bo mirovni proces zasel v zelo nevarno fazo,« je dejal. V ponedeljek zvečer so se na Palah sesli vsi srbski voditelji,

da bi se odločili, ali naj Srbi zapustijo Sarajevo ali ne. Karadžić, Krajšnik in Milošević so se se enkrat zavzeli za podaljšanje roka, v katerem naj bi bosanska vlada prevzela nadzor nad srbskimi ozemlji. Omenjeni predlog sta bosanska vlada in mednarodna skupnost ze zavrnili. Srbi so zato napovedali možnost, da bodo z njima prekinili vse stike. Francoski pripadniki Nata so zaradi strahu pred sabotazami sarajevskih Srbov, ki nasprotujejo bosanski vladi, včeraj ze zaščitili plinovodno razdelilno postajo v Butili, vodno zajetje v Bacevem ter dve transformatorski postaji v Rajčevem in Blazuju.

Včeraj so se v Zenevi na posvetu o vrnitvi bosanskih beguncev sesli tudi predstavniki več kot 40 držav in 20 clovekoljubnih organizacij. Visoka komisarka Združenih narodov za begunce Sadako Ogata je ze takoj na začetku seje zaprosila za finančno pomoč, s katero bi lahko začeli prva gradbena dela in tako omogočili čimprejšnjo vrnitev beguncev. UNHCR pa je v Zenevi predlagal tristo-penjski načrt za vrnitev bosanskih beguncev. Najprej naj bi se vrnili begunci, ki niso zapustili svoje domovine, nato tisti, ki so se zatekli v republiko nekdanje Jugoslavije, nazadnje pa naj bi se vrnili se pregnanci, ki so nastanjeni v državah zahodne Evrope.

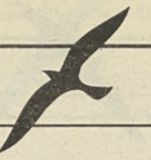

Papandreu končno odstopil

ATENE (dpa, Telefoto: Reuter) - Hudo bolni grški predsednik vlade Andreas Papandreu je v ponedeljek zvečer odstopil. S to potezo je svojo državo in svojo stranko, Panhelensko socialistično gibanje (PASOK), pripeljal iz hude politične krize, ki jo je povzročila njegova dolgotrajna in huda bolezen. 76-letni Papandreu ze od 20. novembra leži v atenski bolnišnici Onasis, saj so mu odpovedali srce, pljuca in ledvice. Papandreu je v pismu razložil, da je zdaj najpomembnejša naloga vseh, da državi vladajo čim bolj učinkovito in da izpolnjujejo program stranke. Zapisal je se: »Moja bolezen ne sme biti zavora za državo, vlado in Pasok. Zame so vedno imeli največjo prednost interesi države in naroda. To je tudi zdaj moja dolžnost.« Vodstvo Pasoka je pozval, naj takoj določi smernice stranke, parlamentarno frakcijo pa, naj takoj začne izbirati njegovega naslednika. Generalni sekretar Pasoka Kostas Skandalidis je ze sporočil, da se bo vodstvo stranke predvidoma sestalo ze danes, parlamentarna frakcija pa jutri. Možna naslednika Papandreuja sta sedanjí obrambni minister Gerasimos Arsenis in nekdanji minister za gospodarstvo Kostas Simitis - oba vodilna člana stranke Pasok.

Varnostni svet odobril napotitev vojakov v vzhodno Slavonijo

WASHINGTON (Reuter) - Varnostni svet ZN je včeraj soglasno odobril napotitev pet tisoč vojakov, ki naj bi nadzorovali vključitev vzhodne Slavonije v hrvaško ustavno ureditev. Vojaki bodo lahko v težavah na pomoč poklicali letalske sile Nata. Hrvati so ze napovedali, da ne bodo dovolili, da bi v vzhodno Slavonijo prišli vojaki iz Rusije ali katere druge države, ki je srbska zaveznica, tamkajšnji Srbi pa nasprotujejo napotitvi argentinskih vojakov, ki so po njihovem mnenju doslej delovali v hrvaško korist. Varnostni svet je soglasno potrdil tudi trimesečno podaljšanje mandata 20 vojaških opazovalcev ZN na hrvaškem polotoku Prevlaka. Hrvaška je omenjenemu podaljšanju nasprotovala, ker je želela, da bi Prevlako nadzirala Organizacija za evropsko varnost in sodelovanje, ki pa je po mnenju večine evropskih diplomatov za to nalogo veliko slabše pripravljena kot ZN.

DRŽAVNI PRORAČUN ZA LETO 1996

Dopolnjeni predlog proračuna je nižji

Bo morala Slovenija povečati prometni davek na bencin?

LJUBLJANA - Kljub nasprotovanju matičnega odbora za zdravstvo, krščanskih demokratov, demokratov, ljudske in socialdemokratske stranke ter nacionalne desnice, in kljub temu da predsednik vlade in upokojenci se niso dosegli kompromisa, je državni zbor na včerajšnji izredni seji, namenjeni sprejemanju državnega proračuna za leto 1996, uvrstil tudi spremembe pokojninskega zakona, ki predvidevajo tudi odpravo poračunov pokojnin.

Uvrstitev sprememb pokojninskega zakona sta izrecno podprli le združena lista in liberalni demokrati; **Janez Kopec** je dejal, da je obravnava sprememb zakona v interesu upokojencev, saj se zdaj primanjkljaj pokojninskega zavoda vsak mesec poveča za eno do dve milijardi tolarjev.

Pred začetkom razprave o proračunu je predsednik vlade **dr. Janez Drnovsek** pojasnil, da je dopolnjeni predlog proračuna nižji, nižje so tudi vse poračunske porabe, predla-

gano pa je tudi znižanje socialnih prispevkov s 44,7 na 42 odstotkov bruto plač, s čimer bi razbremenili gospodarstvo, zlasti tekstilno, usnjarsko in elektrokovinsko panogo ter s tem povečali konkurenčnost. Vlada predlaga, naj pokojnine se naprej rastejo z rastjo plač, odpravili bi le poračune za nazaj, ki so bili uvedeni v času 10- ali 20-odstotne mesečne inflacije, v sedanjih razmerah polodstotne inflacije pa niso več upravičeni. Poracunski so povzročili, da so pokojnine doslej realno rasle hitreje kot plače, po novem pa bi rasle enako hitro. V Sloveniji nam je uspelo, je dejal **dr. Drnovsek**, kljub težavam ohraniti nizke primanjkljaje, sorazmerno zdrave in uravnotežene javne finance, hkrati pa imamo enega najnižjih javnih dolgov v svetu. To bi morali ohraniti tudi s tem proračunom.

Po odmoru so se poslanci lotili globalnih stvil predlaganega proračuna, pri čemer so nekateri (**Danica Simsič**,

Poslanci so razpravljali tudi o odpravi poračuna pokojnin (Foto: Boban Plavevski)

Ivan Sisinger) opozarjali, da ni mogoče najprej sprejemati proračuna, nato pa sele odločiti o zakonih, na katerih proračun temelji (spremembe pokojninskega zakona, znižanje socialnih prispevkov). Finančni minister **Mitja Gaspari** je ze sproti odgovarjal na konkretna vprašanja poslancev. Tako je pojasnil, da bi v primeru podpisa asociacijskega sporazuma z Evropsko unijo v letu dni imeli približno 12 milijard tolarjev izpada pri carinah, kar bi nadomestili z dvigom prometnega davka na bencin. Za letos sicer ni predvideno bistveno povišanje davčnih obremenitev, v pripravi pa je zakon o davku na dodano vrednost in o trosarinah, zakon o upravnih taksah (nekateri bodo višje) in spre-

membe zakona o dohodnini, kamor bi vključili se kapitalne dobičke in premoženjske davke. Presežek proračuna za leto 1995 vlada ze na-

zavni zbor po vrsti zavraca amandmaje opozicije, med njimi tudi amandma **Draga Siftarja**, da bi 700 milijonov tolarjev na račun delo-

Poslanci državnega zbora so včeraj najprej sprejeli globalno bilanco državnega proračuna. Prihodki proračuna naj bi znašali 576,9 milijarde tolarjev; s prometnimi davki bi zbrali največ oziroma 319 milijard tolarjev, na drugem mestu bo dohodnina s 114 milijardami, na tretjem pa carine, s katerimi bi zbrali 88 milijard. Odhodki proračuna (poraba) bi znašali 576,6 milijarde tolarjev (150 milijard tolarjev) naj bi slo za plače uradnikov, solnikov, zdravnikov in podobnih, za socialne transferje (zaposlovanje, otroško varstvo, sociala, vojni invalidi, stipendije) bi dali 90,8 milijarde tolarjev, pokojninski zavod bi skupaj dobil 60,5 milijarde, za naložbe v ceste, avtoceste, železnico, energetiko, komunalo, zdravstvo itn. bi slo 63 milijard tolarjev, za obrambo skoraj 30 milijard in podobno.

menja pokojninskemu in zdravstvenemu zavodu oziroma zmanjšanju njunega primanjkljaja. V nadaljevanju je dr-

vne uspešnosti uradnikov raje namenili subvencioniranju studentске prehrane. Zavrjen je bil tudi amandma Ja-

KOMENTAR

Uspešen študentski recept

Poslanci državnega zbora so obravnavo državnega proračuna za letošnje leto zaceli pod pritiskom nekaj tisoč studentov iz vse Slovenije, ki so se zbrali pred parlamentom, da bi od poslancev izsilili več denarja za subvencioniranje njihove prehrane. Zahtevali so dodatnih 400 milijonov tolarjev; s predlaganimi 900 milijoni namreč niso bili zadovoljni. **Marsikdo** bo rekel, da je to v primerjavi s 570 milijardami, kolikor jih bo ta država letos porabila, zanemarljiv znesek, ki bi jim ga res lahko odobrili, da bodo reveži le imeli vsaj en topel obrok na dan po sprejemljivi ceni. Če država ze mece milijarde v zavozone gospodarske gigante, namenja velike zneske za privilegije nekaterih, vlaga v vse mogoče, tudi nepotrebne stvari, bi nekaj lahko investirala tudi v studente in razmere, v katerih živijo in studirajo. Drugi opozarjajo, da je se tisto, kar naj bi dobili, preveč in da bi lahko ta denar razdelili bolj racionalno. Dejstvo je, da lahko zdaj bone za prehrano dobi vsak student s statusom - ne glede na to, ali živi v študentskem domu ali pa pri starših in ne glede na materialni položaj. Tako se tudi dogaja, je ob priložnosti eden od poslancev dejal, da dobivajo bone tudi tisti, ki se na faks vozijo z avtomobilom in mobilom. Menda se tudi dogaja, da (nekateri) studentje bone prodajajo, da del denarja, ki je namenjen bonom, konca v plačah študentskih funkcionarjev oziroma se preliva drugam in podobno. Demagogija ali resnica? Kaksna resna analiza o tem, kako in kje je denar za študentske bone koncal doslej, gotovo ne bo odveč, za prihodnje pa bi kazalo izdelati merila o tem, kateri studentje res potrebujejo subvencije za prehrano. Do včeraj so se študentje temu upirali. Mar ne bi bilo bolje, ce bi lahko subvencija namesto 60 znašala 100 odstotkov, torej bi lahko dobili bone kar zastoj, a seveda ne vsi, pač pa le tisti, ki jih najbolj potrebujejo? Zbrani pred parlamentom so si včeraj dali duska, se malce prerivali s policisti in zmetali kup jajc v stavbo državnega zbora. Veliko težje se je bilo seveda dogovarjati; s slednjic doseženim kompromisom so študentje lahko zadovoljni, tako da »veliko ostrejši protesti«, s katerimi so zagrozili, le ne bodo potrebni. Očitno so demonstracije skupaj z željo vladajoce koalicije, da si na volitvah zagotovi dodatne glasove, uspešen recept. Ga bo uporabil se kdo?

Andreja Rednak

dranke Sturm Kocjen in soprodpisanih, da bi Primorskemu dnevniku pomagali z 200 milijoni tolarjev. Zato pa so poslanci zlahka sprejemali vladne amandmaje, med njimi tudi tistega, ki je odprl novo postavko v

visini 100 milijonov tolarjev za nakupe avtomobilov za državne organe, ceprav je finančni minister pred kratkim zatrjeval, da novih avtomobilov letos ne bodo kupovali...

Andreja Rednak

CENTER DOLFKE BOŠTJANČIČ / 10 LET DELOVANJA

Edini dom v Sloveniji, kjer živijo duševno moteni odrasli

Stanovalec doma bo svoja dela razstavil v Cankarjevem domu

LJUBLJANA - Dom Skofljica je eden od sedmih domov centra Dolfke Boštjančič, ki v teh dneh praznuje desetletnico skrbi za otroke, mladostnike in odrasle z zmernimi, težimi in najtežimi motnjami v duševnem razvoju.

Stavba, v kateri deluje dom, stoji sredi gozda in je bila zgrajena za povsem drugačne namene, poleg tega je obrnjena stran od sonca in zato neprimerna za bivanje ljudi s posebnimi potrebami, vendar direktor doma **Dusan Parazajda** meni, da to ni pomembno: »Pomembni so ljudje, ki v njem živijo.«

V Domu Skofljica zdaj živi približno 70 odraslih oseb z duševnimi motnjami. To je edini dom v Sloveniji, ki skrbi za odrasle duševno motene osebe, ki ne morejo delati v posebnih delavnicah. Osnovna naloga centra je razvijanje duševnih in telesnih sposo-

bnosti varovancev, tako da se čimbolj zmanjša njihova odvisnost od tuje pomoči.

Povprečna starost prebivalcev Doma Skofljica znaša 40 let. Starejših od 50 let je le pet, taksnih, ki so stari od 20 do 30 let, pa je 36. Toda njihove intelektualne sposobnosti so taksne, kot jih imajo majhni otroci. Vsakega stanovalca obravnavajo individualno in pripravijo program za ravnanje z njim. Program sestavljajo socialni, psihološki, medicinski in specialnopedagoški del. Poleg tega si prizadevajo za vključitev varovancev v družbeno življenje. Socialni delavec je tudi vezni člen med

stanovalci doma ter njihovo družino in domačim okoljem. Stanovalca spremlja na letovanjih, praznovanjih, izletih in ob obisku svojcev. V domu ugotavljajo, da je za duševno motene zelo pomembno razvedrilo, zato prirejajo in se udeležujejo različnih družabnih srečanj, praznovanj in prireditvev. Pri delu sodelujejo z več organizacijami (Rdeči križ, Karitas, Vera in luc) in z lokalno skupnostjo, iz katere varovanece prihaja. Duševno prizadetost navadno spremljajo telesne motnje. Zato je neprecenljiva pomoč zdravnikov, ki so sicer zunanjih sodelavci, vendar redno skrbijo za varovance. Zdravstveno nego v domu izvajajo negovalke, medicinske sestre in fizioterapevt. Specialni pedagogi

pri delu uporabljajo številne različne metode. Osnovno vodilo njihovega dela je omogočanje zanimivih dejavnosti, s katerimi pritegnejo vsakega stanovalca. Likovna vzgoja omogoča čustveno sproščanje, izražanje domišljije in razvijanje ročnih spretnosti. Pohvala za opravljeno delo je dragocena spodbuda, zato izdelke večkrat razstavijo. Za številne varovance je edina dejavnost, ki jo zmorejo sami. Zato je skoraj senzacionalen uspeh varovanca **Branka Pecarja**, ki bo svoje slike 31. januarja razstavil v Cankarjevem domu. Izšla bo tudi monografija njegovih del, februarja pa bodo pet njegovih slik predali na dražbi.

Sergeja Sirca

SINDIKATI / DELITEV PREMOŽENJA

Pogajalci bodo ovrednotili kriterije delitve premoženja

SDSS je pripravljena umakniti predlog zakona

LJUBLJANA - Danes naj bi pogajanja nadaljevala skupina za razdelitev sindikalnega nepremičnega premoženja. V njej so predstavniki starih največjih sindikatov - Konfederacije sindikatov 90, Zveze svobodnih sindikatov, Konfederacije neodvisnih sindikatov in Konfederacije sindikatov Pergam.

Delovna skupina je zacela delovati junija lani, kajti sele takrat so se odnosi med »stariim« in novimi sindikati toliko izboljšali, da se je lahko zacel dialog. Njena naloga je razdelitev premoženja nekdanje Zveze sindikatov Slovenije, ki ga skoraj v celoti uporablja ZSSS - ta se je razglasila za naslednico tega sindikata - med vse zdajšnje reprezentativne sindikate. Dogovor o delitvi premoženja, ki naj bi ga po zagotovilih predsednika ZSSS **Dusana Semolica** pogajalska skupina dosegla do marca, naj bi nato uredili z zakonom. Toda poslanci SDSS so v parlamentarno proceduro ze vložili predlog

zakona o skupnem upravljanju lastnine nekdanje Zveze sindikatov Slovenije. Predsednik KNSS-Neodvisnost **France Tomsic** pa je - na to je pred dnevi opozorila SDSS - ceprav njegov sindikat sodeluje v pogajalski skupini, na predsednika državnega zbora naslovil apel, naj DZ predlog zakona SDSS čimprej obravnava. Poslanci SDSS predlagajo, da bi reprezentativni sindikati leto dni po sprejetju njihovega zakona ustanovili kapitalski sklad, na katerega bi prenesli celotno premoženje Zveze sindikatov Slovenije z dne 7. aprila leta 1990, sindikati pa bi imeli pravico do upravljanja tega sklada.

Predstavniki sindikatov, ki sodelujejo v pogajalski skupini, menijo, da je takšen zakon nepotreben, ker ne ureja statusa sindikalne lastnine. Na SDSS so nam zagotovili, da bodo njihovi poslanci predlog tega zakona umaknili iz obravnave, ce bodo sindikati znotraj pogajalske skupine dosegli soglasje o delitvi lastnine. Danes naj bi v pogajalski skupini ovrednotili ze dogovorjene kriterije delitve sindikalnega premoženja. Ti so: stevilo članov posameznega sindikata, ki je dokazljivo v skladu z evidencami ministrstva za delo, stevilo sindikatov dejavnosti in poklicev v določeni sindikalni konfederaciji, stevilo sindikalnih območnih organizacij oziroma teritorialna pokritost ter sodelovanje sindikata v ekonomsko socialnem svetu.

Mateja Bertonec

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

SNG LJUBLJANA, Erjavčeva 1

A. P. Cehov: TRI SESTRE
Danes, 17. januarja, ob 19.30, za abonma DIJASKI 3, VECERNI in IZVEN (KONTO). RAZPRODANO!
Jutri, 18. januarja, ob 19.30, za abonma STUDENTSKI PRVI in IZVEN (KONTO). Sobota, 20. januarja, ob 19.30, za IZVEN.
Petek, 19. januarja, ob 19.30: Ivan Cankar: **HLAPCI**, za IZVEN (KONTO).

Mala drama

Petek, 19. januarja, ob 20. uri: D. Marnet: **OLEANNA**, za IZVEN in KONTO.
Rezervacije in prodaja vstopnic pri blagajni Drame od 10. do 13. in od 18. ure do začetka večerne predstave, telefon: 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO Čopova 14

Jean-Jacques Bricaire: **DOHODNINA**. Danes, 17. januarja, ob 19.30. Gostovanje v Mengsu.
Alfred Jarry: **KRALJ UBŮ**
Danes, 17. januarja, ob 19.30, za abonma SREDA in IZVEN. PREDPREMIERA.
Jutri, 18. januarja, ob 19.30. PREMIERA!
Petek, 19. januarja, ob 19.30, za abonma REPRIZA in IZVEN.

Sobota, 20. januarja, ob 19.30: T. Partljic: **STAJERC V LJUBLJANI**, za IZVEN in KONTO. RAZPRODANO!
Vstopnice so v prodaji vsak delavnik od 10. do 12. ure in eno uro pred predstavo pri blagajni MGL. Tel.: 061/210-852.

SNG OPERA IN BALET župančičeva 1, Ljubljana

Jules Massenet: **MANON**. Premiera bo 25. januarja ob 20. uri.
Gostovanje Plesnega teatra Ljubljana: **DISCIPLINA KOT POGOJ SVOBODE!** Ponovitve: 24., 26., 28. januarja ob 20. uri in 29. januarja ob 21. uri.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ Glavni trg 6

Arthur Schnitzler: **VRTILJAK**. Predstava studentov AGRFT Ljubljana. Torek, 23. januarja, ob 19.30, za IZVEN in KONTO.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBOR Rotovski trg 2

Nedelja, 21. januarja, ob 11. uri: S. Makarović: **TAKE ZIVALSKO**, za otroke od 3. leta naprej.

CANKARJEV DOM Prešernova 10, Ljubljana

U. Cetinski in P. Vetrh: **ALMA**
Nedelja, 21. januarja, ob 19. uri (v angleškem jeziku).
Sobota, 27. januarja, ob 20. uri (v slovenskem jeziku).

Jutri, 18., v petek, 19., in v soboto, 20. januarja, ob 21.30 v Dvorani Duse Pockaj: **BETONTANC, KNOW YOUR ENEMY!**

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Krekov trg 2

Veliki oder
Jutri, 18. januarja, ob 17. uri: I. Svetina: **ZARIKA IN SONCICA**, za IZVEN.

Sobota, 20. januarja, ob 11. in 17. uri: E. Umek: **CAPEK IN KLARA**, za IZVEN.

SNG MARIBOR, Slovenska 27

Drama SNG
Dostojevski-Prokić-Pandur: **RUSKA MISIJA**
Sobota, 20. januarja, ob 19. uri in Stari dvorani. Za abonente in IZVEN.
Nedelja, 21. januarja, ob 19. uri in Stari dvorani. Za abonente in IZVEN.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, Vilharjeva 11, Ljubljana

Avtorski projekt Vita Tauferja:

SILENCE SILENCE SILENCE.

Petek, 19. januarja, ob 19. uri. PREMIERA!
Sobota, 20. januarja, ob 19. uri, za IZVEN.
Prva ponovitve.
Ponedeljek, 22. januarja, ob 19. uri, za IZVEN. Druga ponovitve.

Sreda, 24. januarja: G. Büchner: **LEONCE IN LENA**, za IZVEN in KONTO.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE Trg E. Kardelja 5, Nova Gorica

E. Ionesco: **PLESASTA PEVKA**
Gostovanje v Kranju.
Danes, 17. januarja, ob 19. uri.
Jutri, 18. januarja, ob 19.30.
Petek, 19. januarja, ob 19.30.
Sobota, 20. januarja, ob 19.30.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
Kulturni dom
Danes, 17. t.m., ob 16.00 (red G) in ob 20.30 (red D) - ponovitev Tavcarjeve igre »Pekel je vendar pekel«. Režija Marko Sosić.
Ponovitve : jutri, 18. t.m., ob 20.30 (red E) in v petek, 19. t.m., ob 16.00 (red I) in ob 20.30 (red F).
Gledališče Verdi - Dvorana Tripčevih Operna in baletna sezona 1995/96
Pri blagajni je v teku predprodaja vstopnic za Wagnerjevo opero »Tristan und Isolde«: jutri, 18.1., 19.00 (red B); sobota, 20.1., 19.00 (red L); nedelja, 21.1., 15.30 (red G); torek, 23.1., 19.00 (red C); četrtek, 25.1., 19.00 (red F); sobota, 27.1., 16.00 (red S); nedelja, 28.1., 15.30 (red D); torek, 30.1., 19.00 (red F); četrtek, 1.2., 19.00 (red H).

Gledališče Rossetti
Pri blagajni gledalica (tel. 54331) in v Pasazi Protti (tel. 630063) Danes, 17. t.m., ob 16.00- (red sreda popoldanski) ponovitev R. Viavianijevega dela »La musica dei ciechi« v izvedbi Zadruga Gli Ipocriti. Režija A. Calenda. V glavni vlogi Pjera Degli Espositi in Nello Mascia. (odrezek 12-modri).
V teku je predprodaja vstopnic za N. Simonovo delo »Il prigioniero della seconda strada« (odrezek 6-rumen).

TRŽIČ: Občinsko gledališče: V ponedeljek, 22. t.m. in v torek, 23. t.m. ob 20.30 - Teatro stabile iz Turina bo predstavilo Molierovo delo : »La scuola delle mogli«. Režija Cristina Pezzoli. Igrajo Sergio Fantoni, Sara Bertela, Maurizio Gueli, Francesco Migliaccio in Maria Ariis.

KOROŠKA

CELOVEC: Dom sindikatov-ZG in ZRG za Slovenec: petek, 19. t. m., ob 20. uri - Gimnazijski ples, igrata ansambla Vesna in Carinzhija Combo.
Sejmisce- hala 5-dvorana 1-ZSO: V soboto, 20. t.m., ob 13.30 - Redni občni zbor ZSO na Koroskem.
Dvojezicka trgovska akademija (Janežičev trg 1) - V sredo, 24. t.m., od 9.00 do 15.00 - dan

odprti vrat »Zaključena poklicna izobrazba, možnost studija, priznanje EU-diploma«.
LEPENA: Na sankaliscu: V nedeljo, 21. t.m., ob 13.00 - Tradicionalna 24. sankaska tekma.
HODIŠE: Pri Svetiju na Pleserki (Gostilna Allesch) - V soboto, 27. t.m., ob 20.00 - Hodiški ples, igrajo Koroski muzikanti.

RAZNE PRIREDITVE

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
Glasbena akademija (Ul. Torino 22/II.nadstr.) sporoča, da 26. januarja ob 20.30 se pričnejo

tečaji za zborovodje in skladatelje, ki ga vodi Stefano Sacher. Za informacije telefonirati na st. 040/313124 ali 312513.

GLASBA SLOVENIJA

CANKARJEV DOM Prešernova 10, Ljubljana

Jutri, 18. januarja, ob 20.30: **DAJTE, DAJTE, NE STENTAJTE.** Koncert tamburaske skupine **PRI-FARSKI MUZIKANTI**
Sobota, 20. januarja, ob 19. uri: Gostovanje Opere in baleta SNG Maribor - S. Osterc: Krog s kreda, opera v petih dejanjih.

SLOVENSKA FILHARMONIJA Kongresni trg 10, Ljubljana
Danes, 17. januarja, ob 19.30 v Mali dvorani: **PODIPLOMSKI RECITAL**, na katerem bo nastopil Rok Spruk, klarinet. Program: Reger, Ramovs, Harvey, Bozza.

Jutri, 18. januarja, ob 19.30 v Veliki dvorani: **KONCERT ZBORA STUDENTOV AKADEMIJE ZA GLASBO.** Zbovodnja Marko Vatovec. Program: da Palestrina, Liszt, Bruckner, Poulenc, Copi.

DVORANA ZDRAVILIŠKEGA DOMA, DOBRNA

Petek, 19. januarja, ob 19.30: Nastop mešanega pevskega zbora Zrece.
Petek, 26. januarja, ob 19.30: Nastop folklorne skupine **KUD Dobrna** in vokalne skupine **Vigred.**

KLUB MKNŽ Ilirska Bistrica

Petek, 19. januarja: **MISERY** in **EXTINCTION OF MANKIND.** Anarho-core paket.

KULTURNI CENTER IVANA NAPOTNIKA, VELENJE

Sreda, 24. januarja, ob 17. uri: Pevec in kitarist Jan Plestenjak.
Petek, 26. januarja, ob 19.30 v koncertni dvorani Glasbene sole Velenje: Stanko Arnold, trobenta;

Branimir Slokar, pozavna; Katharina Kegler, klavir.

DISKOTEKA DC-3 DAKOTA BTC, dvorana E, Ljubljana

Jutri, 18. januarja, ob 22. uri: Dino Dvornik s skupino **Songkillers.**

HALA TIVOLI Celovška 25, Ljubljana

Nedelja, 21. januarja, ob 21. uri: **IRON MAIDEN.** Heavy metal koncert.

GRAD FUŽINE LJUBLJANA

Torek, 30. januarja, ob 20. uri: **RAMOVŠ CONSORT.**

Klemen Ramovš, kljunasta flavta; Thomas Fritsch (Zwickau), viola da gamba; Irena Pahor, viola da gamba, Shalev Ad-El, cembalo. Program: G. P. Telemann: Triosonata za kljunasto flavto, violi da gamba in basso continuo.

KUD FRANCE PREŠEREN Karunova 14, Ljubljana

Četrtek, 25. januarja, ob 20. uri: **HIC ET NUNC** in **DICKY B. HARDY.**

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Rossetti Trzasko koncertno društvo
V ponedeljek, 22. t.m., ob 20.30 - Koncert pianista **A. Lonquicha.** Na programu: Schumann, Skrjabin, Debussy in Ravel.
V četrtek, 15. februarja 96, ob 21.00 - Koncert Francesca **GUCCINIJA.** Izven abonmaja.
Gledališče Miela
Jutri, 18.t.m., ob 21.00 - Koncert **Mimma Locasciullija.**

XXVII - Koncertna sezona Glasbene mladine Italije

V četrtek, 25. t.m., ob 20.30 bo na sporedu koncert pianista **Andrea Padova.** Na sporedu **bach, Chopin in Liszt.** Naslednji koncert bo v četrtek, 8. februarja 1996 - Nastopila bosta **Ennio Guerrato** (kitara) in **Aleksander Rojc** (klavir). Na sporedu **Weber, Carulli in Diabell.**

RAZSTAVE SLOVENIJA

MODERNA GALERIJA Tomšičeva 14, Ljubljana

V galeriji je do 27. januarja na ogled razstava **Johna Baldessaria** **THIS NOT THAT.**

NARODNA GALERIJA Puharjeva 9, Ljubljana

V galeriji je do 18. februarja na ogled razstava **VTIS OBILJA,** stukatura 17. stoletja v Sloveniji.

GALERIJA ŠKUC Štari trg 21, Ljubljana

Borut Hlupic Soya Holland. Ljubezniva vesoljska ladja. Razstava bo na ogled do 31. januarja.

GALERIJA KRKA Dunajska 65, Ljubljana

V galeriji je do 25. januarja na ogled razstava slik in skulptur **Viljema Jakopina.**

GALERIJA DESSA Židovske steza 4

ARHITEKTI SLIKARJI. Razstava bo na ogled do 18. januarja.

RAZSTAVIŠČE UNION Prešernova 2, Maribor

PRIJATELJSTVO IN SODELOVANJE. Razstava nagrajenih del evropskega likovnega natečaja ob dnevu Evrope.

Razstava bo na ogled do 2. februarja.

GALERIJA ŠOU KAPELICA Kersnikova 4, Ljubljana

V galeriji je na ogled razstava japonskega umetnika **Rjoicija Hajasija** z naslovom **ZGODBA BREZ OBJEKTA.**

JAKOPIČEVA GALERIJA Slovenska 7, Ljubljana

VOJASNICA 4. JULIJ - METELKOVA. Razstava natečajnih del za urbanistično ureditev (do 30. januarja).

MESTNA GALERIJA LJUBLJANA Mestni trg 5

V galeriji je do 9. februarja na ogled razstava akademske slikarke **Seke Tavcar.**

GALERIJA AVLA NOVE LJUBLJANSKE BANKE Trg republike 2, Ljubljana

Ciklus **OCETJE IN SINOVİ, MATERE IN HCERE.** V galeriji je do 10. februarja na ogled razstava **Marka in Mojce Turk.**

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST Muzej Revoltella

Do 31. marca 1996 je na ogled likovna razstava z naslovom **Umetnost Evrope med dvema stoletjema 1895-1914 - Trst, Benetke in Bienali.** Urnik : od 10. do 13. ure in od 15. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih samo dopoldne; ob torkih je muzej zaprt.
Isti urnik velja tudi za drugo razstavo in sicer **restavriranih prostorov stare rezidence barona Revoltelle** ob 200 letnici rojstva.
Galerija Rettori Tribbio 2: na ogled je razstava **Irenea Ravallica.**
Galerija Lipanjepuntin (Ul. Diaz 4): do 31. t. m. je na ogled razstava ameriškega slikarja **Jamesa Browna .**

GORICA

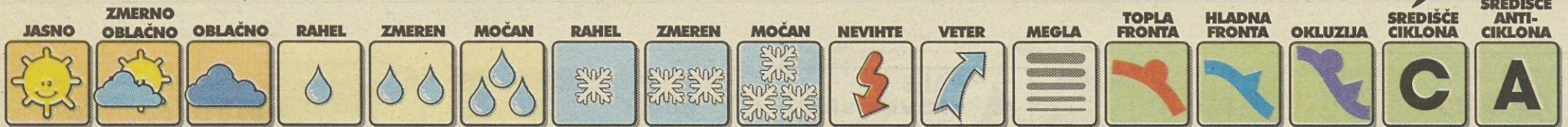
Kulturni dom: Jutri, 18. t.m., ob 18.00 - otvoritev razstave goriskih slikarjev **W. Dusattija** in **E. Calabreseja.**

ŠTANJEL

Galerija Lojzeta Spacala je odprta od delavnikov 14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

KOROŠKA

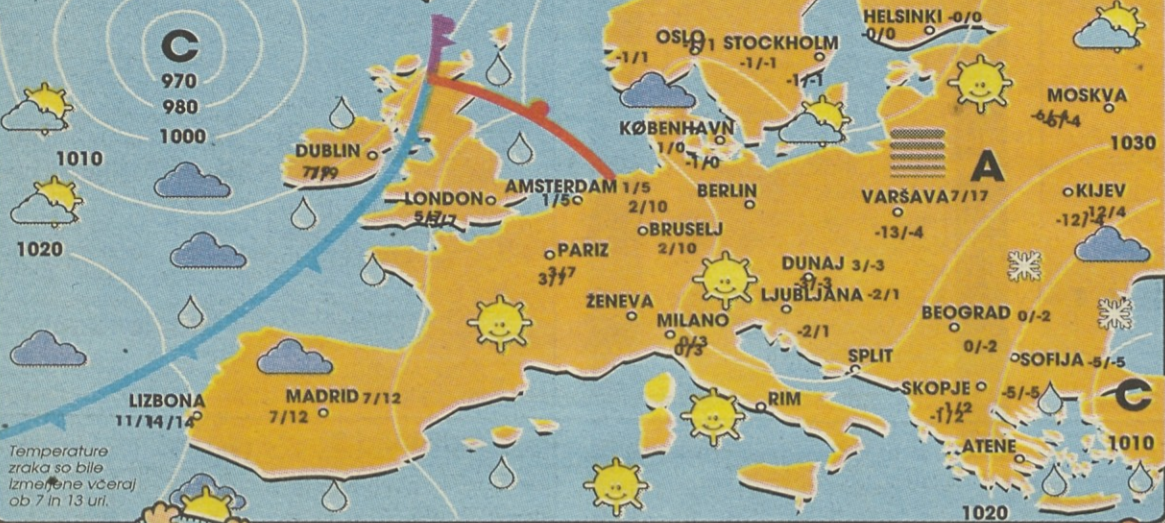
CELOVEC
Dezelna galerija: Do 28.t.m., je na ogled razstava nizozemskega umetnika **Karela Appela.**
Galerija Ars temporis: razstavljata **Jaroslava Kralika** in **Elizabeta Gross.**
Kunstforum -Do 20. t.m., je na ogled razstava **Eve Wagner.**
Hisa umetnikov(Goethe park 1): do 27. t.m. je na ogled Letna razstava 1995.
BV Galerie: na ogled je razstava **Andreassa Strasserja.**
BELJAK
Galerija Freihausgasse: razstavlja **Bruno Girocolli.**
TINJE
Galerija Tinje: stalna razstava lesorezov **Wernerja Berga** in razstava **Milana Springerja** iz Maribora.
ŠENTJANZ V ROŽU: k-k center - na ogled je razstava »Pozabljeni taborišče Ljubelj-sever«; **Hanzi Weis** - fotografska razstava o gledališki dejavnosti koroskih Slovencev.
BOROVLJE
Posojilnica-Bank - na ogled je razstava fotografij **Hanzija Sasla.**

VREMENSKA SLIKA

Nad večjim delom Evrope je obsežno območje visokega zračnega pritiska. V visinah priteka k nam s severovzhodnimi vetrovi postopno bolj suh zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 7.40 in zšlo ob 16.45. Dan bo dolg 9 ur in 5 minut. Luna bo vzšla ob 4.07 in zšla ob 13.48.

ONESNAŽENOST ZRAKA

	16.1	15.1
Ljubljana Figovec	23	59
Ljubljana Bežigrad	47	50
Trbovlje	76	-
Zagorje	48	-
Kovk	107	-

Mejna imisijska vrednost: 350 mikrogramov/m³
Kritična imisijska vrednost: 700 mikrogramov/m³

BIOPROGNOZA

Vremenski vpliv na počutje in razpoloženje ljudi bo ugoden in spodbuden.

SNEŽNE RAZMERE

Mariborsko Pohorje	cm
Rogla	60
Golte	20
Vogel	60
Krvavec	45
Kranjska gora	20
Kanin	20-220
Cerkno	60

Na Veliki Planini in v Logarski Dolini vlečnice ne obratujejo zaradi pomanjkanja snega. Na Ivarčko-Osvenu vozi le vlečnica Rimski Vrelec od 9. do 20. ure. Na snežnem stadionu Mariborskega Pohorja je možna nočna smuka od 17. do 21. ure. Tekaske proge: Mariborsko in Ribniško Pohorje, Rogla, Kopa, Ivarčko-Osven, Logarska dolina, Katece, Kranjska gora-Tamar. Sankalica: Rogla in Kranjska gora. Dostop na Ribniško Pohorje je možen z zimsko opremo.

TEMPERATURE IN VISINE SNEGA V GORAH

500 m	1000 m	1500 m	2000 m	2500 m	2864 m
1	0	-1	-3	-5	-6
	10 cm	60 cm		150-200 cm	

Zaradi odjuge se je snežna odeja sprva predelala in stabilizirala, zdaj pa je pomrznila. Tveganje pred snežnimi plazovi se je tako občutno zmanjšalo. Nevarnost je splošno 1. stopnje po petstopenjski lestvici. Lokalno je malo večja, 2. stopnje, predvsem na območjih napihanega snega v visokogorju ter na strmih, travnatih pobočjih na nižjih nadmorskih visinah, kjer se sveža odeja se ni primrznila na podlago.

DANES

Slovenija: Pretežno jasno bo, ponekod v notranjosti bo predvsem zjutraj in dopoldne megla ali nizka oblačnost. Najvišje dnevne temperature bodo od -1 do 3° C. Sosednje pokrajine: Pretežno jasno bo, zjutraj in dopoldne bo ponekod po nižinah megla.

JUTRI

V Sloveniji: V cetrtek bo pretežno jasno, zjutraj in dopoldne bo ponekod po nižinah megla.

Obeti: V petek čez dan se bo od severa zmrno pooblačilo.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

S spoti proti priseljencem

WASHINGTON - Ameriška vlada se je začela posluževati novega »orožja«¹ proti ilegalnim priseljencem: poimenovali so ga »infomercial«² in je nekaj vmesnega med reklamo ter televizijskim dokumentarcem. Informativni spot ameriškega urada za priseljence predvajajo po karibskih državah in v Latinski Ameriki. Z razliko od tistih, ki se jih poslužuje industrija za propagando nekega proizvoda, se sedanjí spot s sporočilom obrača do tistih, ki bi se radi odselili v ZDA. »Nasvet tistim, ki mislijo brez dovoljenja obiskati ali delati v ZDA: pozabite na kaj takega,«³ trdi odgovorni za priseljence Chris Sale. Spot nadalje svari pred nevarnostjo, da se obrnemo do nepravilnih ljudi, ki za tvegana potovanja zahtevajo velikanske vsote. »Nova sredstva, več osebja in tehnologije nam omogočajo, da dosegamo vse večje uspehe pri odkrivanju tistih, ki kršijo zakone o priseljenstvu, pri njihovi aretaciji in izgonu,«⁴ trdi Sale v spotu, ki so ga prvič predvajali 20. decembra lani po Worldnetu, satelitski televizijski mreži ameriške vlade. Po mnenju izvedencev je trenutno v ZDA okrog 4 milijone ilegalnih priseljencev, vsako leto pa se jim pridruži 300 tisoč novih.

Najdaljše nohte na dražbo

NEW DELHI - Zaradi svojih nohtov, najdaljših na svetu, je ze celo desetletje v Guinnessovi knjigi rekordov, njegovo življenje pa je medtem postalo neznosno in se je odločil, da se jih znebi. Za cedno vsoto seveda: neki American mu ponuja 100 tisoč dolarjev, Shridar Chillal pa hoče vsaj se enkrat toliko. Moski je res popularen, vendar ga je cena, ki jo placuje, začela preveč težiti. Nohti na levi roki so na primer dolgi več kot meter in seveda terjajo izredno pozornost, tudi v spancu: nenaden gib in ves trud bi sel po zlu. Ker izredno slabo spi, mu je začel pesati spomin, mucijo ga glavoboli. Poleg tega se ne more nikjer zaposliti, perilo si bolj poredkoma menjuje, a sele po sedmih letih je neka ženska privolila, da se z njim poroči.

»Mini«⁵ teliček v Franciji

NOE (FRANCIJA) - Telicki ob rojstvu navadno tehtajo od 60 do 80 kg, tistega, ki je neka krava povrgla v kraju Noe v jugozahodni Franciji, pa tehta le 15 kg in tudi ko bo odrasel, ne bo presegel 80 kg (krava običajno doseže 600 kg). Tudi krava, ki je telicka povrgla, je bila manjše rasti, kot posledica raznih krizanj, s katerimi se tamkaj ukvarjajo: vzredili so namreč »mini«⁶ kokoši, prašičke, konje itd.

Od nasedlih kitov dva že svobodna, trije so še v oskrbi, eden pa je poginil

SYDNEY - Dva svobodno plavata v morju, trije so se v oskrbi prostovoljcev, eden pa je podlegel izmucenosti. V mislih imamo šest mladih kitov, ki so pred stirimi dnevi nasedli na pesčeno plitvino pri Crescent Headu. Dan in noč so prebili v hotelskem bazenu z morsko vodo, potem so jih peljali v uro voznje oddaljeno laguno, kjer so jih podvrgli masazam in fizioterapiji, pa se testom na dihalih in ozilju, nazadnje pa jih na nekakšnih nosilih porinili v morje, kamor so jih pospremili jadranci na deskah. Dva sta odplavala, trije so spet nasedli, sestni pa je, kot rečeno, poginil.

Betel ogreva

Prodajalka na tajpejskih ulicah ponuja seme betela, tropske rastline iz družine poprovcov. Bajne te v teh mrzlih dneh zavojček kar ogreje. (Telefoto AP)